

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

**POHJOISMAIDEN NEUVOSTO
SUOMEN VALTUUSKUNTA**

TOIMINTAKERTOMUS

2017

K 7/2018 vp

POHJOISMAIDEN NEUVOSTO
SUOMEN VALTUUSKUNTA
TOIMINTAKERTOMUS
2017

HELSINKI 2018

ISSN 1237-0584

Pohjoismaiden neuvosto

Suomen valtuuskunta

Eduskunnalle

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta antaa oheisen kertomuksen neuvoston toiminnasta vuonna 2017. Kertomuksessa selostetaan neuvoston istuntoja toimintavuoden aikana sekä esitetään katsaus Suomen valtuuskunnan yleiseen toimintaan vuoden aikana.

Helsingissä 5.3.2018

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan puolesta

Juho Eerola
puheenjohtaja

Mari Herranen
sihteeri

Sisälly

1. Tiivistelmä	6
2. Suomen valtuuskunnan toiminta	6
Jäsen ehdotus kansalliskielistä	7
Jäsen ehdotus kansallisten rajaesteneuvontatoimikuntien perustamisesta	8
2.1 Kirjalliset kysymykset	8
2.2 Poliittiset dialogit	9
3. Suomen puheenjohtajuusvuosi	9
3.1 Sivistyksen Pohjola	10
Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunnan kesäkokous Suomessa	11
3.2 Puhtaan energian Pohjola	11
Pohjoismainen energiayhteistyö: vahva tänään – vahvempi huomenna; Jorma Ollilan raportti	12
3.3 Verkostoituva Pohjola	13
Arktinen yhteistyö	13
3.4 Suomi 100	14
Suomi 100 -tilaisuudet Pohjoismaiden parlamenteissa	15
4. Rajaesteiden poistaminen	15
Rajaestetyön organisointi	16
Rajaestekysymykset Pohjoismaiden neuvoston istunnossa	16
Rajaestetyö kansallisissa parlamenteissa	17
5. Pohjoismaiden neuvoston presidentin ja varapresidentin toiminta Pohjolassa	17
Pohjola ja itsehallintoalueet	18
Pohjolan poliittiset kesätapahtumat	18
Pohjolan arktiset alueet	19
Yhteistyö saamelaisten toimijoiden kanssa	19
6. Pohjoismaiden neuvosto kansainvälisillä areenoilla	19
6.1 Pohjoismaiden neuvoston uusi kansainvälinen strategia	20
Itämeren alue	20
Arktinen alue	20
EU	20
6.2 Ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittinen yhteistyö	21
Ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö	21
Pohjoismainen kehitysyhteistyö	22
Puolustuspoliittinen yhteistyö	22

Kyberturvallisuus	23
6.3 Rauhanvälitys	24
Istuntokeskustelu rauhanvälityksestä	25
6.4 Muu kansainvälinen yhteistyö	25
Transatlanttinen yhteistyö	25
Pohjoismaiden neuvoston ja Baltian yleiskokouksen välinen yhteistyö.....	25
Itäinen yhteistyö.....	26
Itämeri-yhteistyö	27
Barents-yhteistyö	27
Yhteistyö Ison-Britannian kanssa.....	28
7. Pohjoismaisen yhteistyön budjetti	28
Pohjoismaiden neuvoston budjettityö	29
Pohjoismaiden neuvoston budjetti	29

LIITTEET

LIITE 1 Suomen valtuuskunta 2017

LIITE 2 Pohjoismaiden neuvoston presidentin ja varapresidentin toiminta 2017

LIITE 3 Pohjoismaiden neuvoston kansainvälinen strategia 2018–2022

LIITE 4 Esitykset, suositukset ja sisäiset päätökset 2017

LIITE 5 Pohjoismaiden neuvoston palkinnot 2017

Puolueiden nimilyhenteet:

kd	Suomen Kristillisdemokraatit
kesk	Suomen Keskusta
kok	Kansallinen Kokoomus
ps	Perussuomalaiset
r	Ruotsalainen Kansanpuolue
sd	Suomen Sosialidemokraattinen Puolue
sin	Sininen tulevaisuus
vas	Vasemmistoliitto
vihr	Vihreä Liitto
Lib	Liberalerna på Åland
ÅC	Åländsk Center
ÅF	Ålands framtid
ÅSD	Ålands socialdemokrater

1. Tiivistelmä

Kertomusvuonna 2017 Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajana toimi Suomi. Puheenjohtajuus on luonnollisesti leimannut Suomen valtuuskunnan työtä vuoden aikana. Puheenjohtajuus tarkoitti muun muassa, että neuvoston työtä ovat kertomusvuonna johtaneet suomalainen presidentti ja varapresidentti ja että Pohjoismaiden neuvoston 69. täysistunto (istunto) järjestettiin Suomessa, Eduskuntatalossa viikolla 44. Neuvoston presidenttinä toimi kertomusvuonna Ahvenanmaan maakuntapäivien edustaja *Britt Lundberg (ÅC)* ja varapresidenttinä Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja *Juho Eerola (ps)*.

Suomen valtuuskunta laati puheenjohtajuusvuotta varten määrätietoisien puheenjohtajuusohjelman, jonka kolme pääteemaa olivat Sivistyksen Pohjola, Puhtaan energian Pohjola sekä Verkostoituva Pohjola. Poikkileikkaava teema puheenjohtajuusohjelmassa oli pohjoismaisten rajaesteiden poistaminen. Lisäksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlallisuuksien teema *Yhdessä – Tillsammans* näkyi vahvasti puheenjohtajuusohjelmassa. Sekä Suomen valtuuskunta, että neuvoston presidentti ja varapresidentti ovat aktiivisesti tuoneet esiin puheenjohtajuuskauden tavoitteita ja työskennelleet niiden totutuksen eteen koko kertomusvuoden ajan.

Kertomusvuonna Pohjoismaiden neuvostossa keskusteltiin Pohjolan kansainvälisestä roolista sekä pohjoismaisen yhteistyön globaalista vaikuttavuudesta. Neuvoston uusi kansainvälinen strategia vuosille 2018–2022 hyväksyttiin istunnossa. Strategia kehottaa Pohjoismaiden hallituksia hyödyntämään nykyistä enemmän pohjoismaisen yhteistyön mahdollisuuksia riippumatta siitä, että maiden suhde erilaisiin liittoutumiin vaihtelee. Lisäksi strategiassa todetaan kokemuksen osoittaneen, että kun Pohjoismaat keskustelevat keskenään ennen suuria kansainvälisiä kokouksia, niillä on suuremmat vaikuttamismahdollisuudet. Pohjoismaiden neuvoston kansainvälinen toiminta tulee vuosina 2018–2022 keskittymään lähialueille Baltiaan, Arktiselle alueelle ja EU:hun.

Pohjoismainen vapaa liikkuvuus on ollut vahvasti fokuksessa kertomusvuonna. Vapaata liikkuvuutta haittaavien rajaesteiden poistaminen onkin ollut yksi Suomen puheenjohtajuuskauden tärkeimpiä tavoitteita. Suomen puheenjohtajuusohjelmassa korostettiin ennen kaikkea konkreettisia toimia rajaesteiden poistamiseksi. Tärkeää on myös toimia niin, että uusia rajaesteitä ei syntyisi, sekä levittää tietoa rajaesteistä niin kansallisille parlamenteille kuin ministeriöihin. Pohjoismaiden neuvosto on kertomusvuonna harjoittanut aktiivista tiedotus- ja painostustoimintaa Pohjoismaiden hallituksia kohtaan rajaestekysymyksissä. Suomen valtuuskunta ja erityisesti neuvoston presidentti ja varapresidentti ovat olleet aloitteellisia rajaestekysymysten esilletuonnissa muun muassa istunnossa.

Pohjoismaiden ministerineuvoston eli hallitustenvälisen virallisen pohjoismaisen yhteistyön kertomusvuoden puheenjohtajana toimi Norja. Norjan ministerineuvoston puheenjohtajuuskauden painopistealueet olivat Pohjola Euroopassa, Pohjola maailmassa ja muuttuva Pohjola.

2. Suomen valtuuskunnan toiminta

Suomen valtuuskunnan kertomusvuoden toiminnan keskiössä olivat luonnollisesti Suomen puheenjohtajuus ja puheenjohtajuusohjelman teemat, muun muassa rajaesteet ja liikkuvuus Pohjolassa, koulutus ja kansansivistys, puhdas energia sekä arktiset kysymykset. Valtuuskunnan puheenjohtajana kertomusvuonna toimi *Juho Eerola (ps)* ja varapuheenjohtajana *Maarit Feldt-Ranta (sd)*.

Valtuuskunnalla oli kertomusvuoden aikana yhdeksän kokousta, joissa käsiteltiin Pohjoismaiden neuvostolle ja valtuuskunnalle ajankohtaisia aiheita. Valtuuskunnan työvaliokunta kokoontui myös aktiivisesti kertomusvuoden aikana. Työvaliokunnan pääasiallisena tehtävänä oli Suomen puheenjohtajuusvuoden seuranta sekä puheenjohtajuusohjelman täytäntöönpano.

Pääministeri *Juha Sipilä* oli valtuuskunnan kokouksessa kuultavana toukokuussa. Keskustelun pääteema oli, miten saavuttaa Pohjoismaiden pääministerien tavoite Pohjolasta maailman integroituneimpana alueena. Toinen valtuuskunnalle tärkeä keskustelunaihe oli rajaestetyön tehostaminen kansallisesti ja se, miten uusien rajaesteiden syntymistä voidaan ehkäistä lainsäädäntöprosessissa. Tässä yhteydessä pääministeri Sipilä mainitsi, että Suomessa on tulossa uusi lainvalmistelijan opas ja kurssitus. Näihin voitaisiin lisätä pohjoismainen näkökulma, ts. että pohjoismainen rajaestevaikutus tulisi aina tarkistaa uutta lainsäädäntöä laadittaessa. Lisäksi kansallisissa normienpurkutalkoissa tulisi ottaa pohjoismainen näkökulma huomioon.

Rajaesteistä ja Pohjolasta maailman intrgroituneimpana alueena keskusteltiin myös, kun liikenne- ja pohjoismaisen yhteistyön ministeri *Anne Berner* oli valtuuskunnan kuultavana syyskuussa. Tämän lisäksi ministeri Berner kertoi valtuuskunnalle ajankohtaisesta pohjoismaisesta liikenneyhteistyöstä sekä pohjoismaisesta yhteistyöstä digitalisaatiokysymyksissä. Lokakuussa, ennen neuvoston istuntoa, valtuuskunnan kuultavana oli ulkoministeri *Timo Soini*. Soinin kanssa valtuuskunta keskusteli tulevan istunnon pääaiheista, muun muassa pohjoismaisesta ulko- ja turvallisuuspoliittisesta yhteistyöstä, pohjoismaisesta arktisesta yhteistyöstä sekä Venäjän ja Pohjoismaiden välisistä suhteista ja Pohjoismaiden ministerineuvoston toiminnasta Luoteis-Venäjällä.

Suomen valtuuskunta kutsui pää- ja ulkoministerien sekä pohjoismaisesta yhteistyöstä vastaavan ministerin lisäksi kuultavaksi myös valtioneuvoston muita jäseniä. Valtuuskunta kuuli opetus- ja kulttuuriministeri *Sanni Grahn-Laasosta* Suomen puheenjohtajuusohjelman ”Sivistyksen Pohjola” -teemoista. Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri *Kai Mykkänen* kertoi ajankohtaisista pohjoismaisista kysymyksistä omilla hallinnonaloilla sekä erityisesti Pohjolan ja USA:n välisistä suhteista. Ministeri Mykkästä kuultiin juuri ennen Pohjoismaiden neuvoston huhtikuista teemaistuntoa, jonka aiheena oli *Pohjoismaat ja USA – yhteistyön uudet edellytykset* ja joka käsitteli Yhdysvaltain vallanvaihdon vaikutusta Pohjoismaihin ja pohjoismaiseen yhteistyöhön. Valtuuskunnan kuultavina kävivät kertomusvuoden aikana myös elinkeinoministeri *Mika Lintilä* sekä työministeri *Jari Lindström*. Molemmat ministerit kertoivat ajankohtaisista pohjoismaisista kysymyksistä omilla hallinnonaloillaan. Pohjoismaiden väliset rajaesteet nostettiin esiin vuoropuhelussa kaikkien ministerien kanssa.

Valtuuskunnan kokouksissa vierailivat myös professori emeritus *Inge Lorange Backer*, joka laatii selvityksen pohjoismaisesta oikeusyhteistyöstä, sekä *Jorma Ollila*, joka esitteli valtuuskunnalle raporttinsa pohjoismaisen energiayhteistyön kehittämisestä.

Valtuuskunnan kokouksiin osallistuu pysyvästi Nuorten Pohjoismaiden neuvoston edustaja sekä ulkoministeriön pohjoismaisen yhteistyön sihteeristön virkamiehiä. Lisäksi rajaesteneuvoston suomalaisjäsen *Risto E. J. Penttilä* kutsuttiin valtuuskunnan kaikkiin kokouksiin. Myös neuvoston presidentti *Britt Lundberg* osallistui lähes kaikkiin valtuuskunnan kokouksiin ja raportoi yhdessä varapresidentti *Juho Eerolan* kanssa tehtävistään ja tapaamisistaan.

Jäsenehdotus kansalliskielistä

Suomen valtuuskunta laati yhdessä Islannin valtuuskunnan kanssa vuonna 2016 yhteisen jäsenehdotuksen suomen ja islannin kielistä Pohjoismaiden neuvostossa. Aihetta käsiteltiin useaan otteeseen kertomusvuoden aikana. Keskeinen ajatus yksimielisessä jäsenaloitteessa oli, että kaikki Pohjoismaiden valtioiden kansalliskielet tulisi hyväksyä Pohjoismaiden neuvoston työkieliksi. Pohjoismaissa on viisi valtioiden kansalliskieltä: islanti, norja, ruotsi, suomi ja tanska. Virallisen pohjoismaisen yhteistyön työkielet ovat ruotsi, norja ja tanska.

Islanti ja suomi eivät ole neuvoston työkieliä, eikä niillä ole siten samanarvoista asemaa pohjoismaisessa yhteistyössä. Suomenkieliset neuvoston jäsenet eivät voi toimittaa kirjallisia kysymyksiä, jäsenehdotuksia tai muita asiakirjoja suomen kielellä neuvoston sihteeristöön käsiteltäviksi. Jäsenaloitetta perusteltiin muun muassa tasa-arvolla, oikeudenmukaisuudella ja demokratialla. Tämän vuoksi Suomen ja Islannin valtuuskunnat suosittivat Pohjoismaiden neuvostolle, että neuvoston työjärjestyksen §70 muutettaisiin siten,

että suomen ja islannin kielet lisätään työjärjestykseen neuvoston virallisiksi työkieliksi norjan, ruotsin ja tanskan rinnalle.

Puheenjohtajisto päätti lähettää ehdotuksen lausuntokierrokselle kansallisiin valtuuskuntiin sekä Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokuntaan. Puheenjohtajiston kokouksissa ja saaduissa lausunnoissa korostuivat demokratia, yhdenvertaisuus, pohjoismainen yhteenkuuluvuus, talous sekä käytännön kysymykset. Lisäksi pidettiin valitettavana, jos Pohjoismaiden neuvostossa siirryttäisiin käyttämään pelkästään englantia.

Istunnossa päädyttiin asiassa kompromissiratkaisuun. Päätös suomen ja islannin kielten hyväksymisestä Pohjoismaiden neuvoston työkieliksi päätettiin lykätä vuoden 2018 istuntoon. Samalla kielten asemaa parannettiin mahdollistamalla jäsenehdotusten tekeminen suomeksi ja islanniksi sekä kääntämällä valiokuntien pöytäkirjat islanniksi ja suomeksi. Lisäksi tullaan harkitsemaan neuvoston kokousaineiston ja kokousrakenteeseen liittyvien työskentelytapojen uudistamista ja yksinkertaistamista. Asiasta käydyssä keskustelussa oltiin ratkaisuun tyytyväisiä.

Jäsenehdotus kansallisten rajaesteneuvontatoimikuntien perustamisesta

Rajaesteiden poistaminen on ollut yksi Suomen puheenjohtajuusvuoden pääprioriteeteista. Tehokas pohjoismainen rajaestetyö edellyttää tehokasta organisaatiota. Suomessa pohjoismaiseen rajaestetyöhön on erikoistunut Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunta, joka koostuu eri hallinnonalojen ja ministeriöiden edustajista sekä neuvontapalveluista. Neuvontatoimikunta toimii kansallisina valmistelukokouksina rajaesteneuvoston kokouksille. Neuvontatoimikunnan työskentelystä saadut positiiviset kokemukset voisivat toimia esimerkkinä rajaestetyön organisoimiselle myös muissa Pohjoismaissa. Suomen valtuuskunta teki heinäkuussa jäsenehdotuksen, jossa muita pohjoismaita kannustetaan järjestämään poikkihallinnollista rajaestetyön organisoimista. Jäsenehdotus esiteltiin neuvoston istunnossa Helsingissä ja sen käsittelyä jatketaan vuoden 2018 puolella.

2.1 Kirjalliset kysymykset

Pohjoismaiden neuvoston jäsenet voivat tehdä kirjallisia kysymyksiä Pohjoismaiden ministerineuvostolle tai yhdelle tai useammalle pohjoismaiselle hallitukselle. Seuraavat Suomen valtuuskunnan jäsenet tekivät kysymyksiä kertomusvuonna joko yksin, muiden edustajien tai puolueryhmän kanssa: edustajat *Paavo Arhinmäki, Juho Eerola, Maarit Feldt-Ranta, Hanna Halmeenpää, Johanna Karimäki, Hanna Kosonen, Mikko Kärnä, Erkki Tuomioja* ja *Juhana Vartiainen*. Kysymyksiä teki myös Suomen valtuuskunnan ahvenanmaalainen jäsen, neuvoston presidentti *Britt Lundberg*.

Suomen puheenjohtajuusvuoden teemat näkyivät vahvasti edustajien esittämissä kysymyksissä, joiden enemmistö käsitteli koulutukseen liittyviä teemoja ja rajaesteiden poistamista. Suomalaisedustajat kysyivät muun muassa EU:n ulkopuolelta tuleville opiskelijoille myönnettävistä apurahoista, rasismien ja vihapuheen kitkemisestä päivähoitossa ja koulussa ja ruotsinsuomalaisten lasten mahdollisuuksista käydä koulua vähemmistökielellä. Pyrkimys vähentää rajaesteitä Pohjoismaiden välillä näkyi kysymyksissä, jotka koskivat latausasemien verkoston laajentamista ja yhteispohjoismaisten standardien kehittämistä latausasemille, raja-alueiden ja rajakuntien välistä yhteistyötä sekä yhteispohjoismaalaisen nuuskapolitiikan kehittämistä. Suomalaisedustajat kantoivat huolta myös ilmastoasioista ja lastensuojelusta esittäen yksittäiskysymyksiä EU:n päästökaupasta sekä lasten huostaanottotapauksista Pohjoismaissa. Myös kansainvälispoliittiset ajankohtaisaiheet näkyivät kirjallisissa kysymyksissä. Edustaja Kärnä esitti kirjallisen kysymyksen Katalonian itsenäistymispyrkimyksistä.

Muut kertomusvuoden aikana esitetyt kirjalliset kysymykset koskivat pääosin kaupan esteiden poistoa. Pohjoismaiden hallituksilta kysyttiin ilman eläkettä jäävien rajatyöntekijöiden tilanteesta, elintarvikkeiden päiväysmerkintöjen yhdenmukaistamisesta sekä Norjan kansainvälisen alusrekisterin laajentamisesta tiettyihin vieraan lipun alla purjehtiviin aluksiin syntyvistä vaikutuksista. Neuvoston jäsenet esittivät kysymyk-

siä myös kulttuuriesineiden ja -maisemien suojelusta, tietojenvaihdosta eläintensuojelussa, audionomi-koulutuksen saatavuudesta Pohjoismaissa sekä Pohjoismaiden neuvoston mahdollisesta roolista Nord Stream 2 -kaasuputkihankkeessa.

2.2 Poliittiset dialogit

Pohjoismaiden neuvoston uudistustyössä 2014–2015 päädyttiin luomaan enemmän poliittista vuoropuhelua neuvoston ja ministerineuvoston välillä voimassa olevista suosituksista. Suositukset ovat neuvoston parlamentaarikkojen hyväksymiä toimenpidekehotuksia, jotka on kohdistettu tiettyjen alojen ministerineuvostolle tai Pohjoismaiden hallituksille. Valiokunnat ovat vuodesta 2016 lähtien voineet käynnistää poliittisen dialogin vastuullisten ministerien kanssa, mikäli ne pitävät suosituksiin saamiaan vastauksia puutteellisina. Poliittinen vuoropuhelu käydään vastuuministerin ja neuvoston välillä ja siinä pyritään löytämään ratkaisu suosituksessa esitettyyn toimenpidekehotukseen. Samaan aikaan ministerineuvostolle annettiin 12 viikon aikaraja suosituksiin ja esityksiin vastaamiseksi kirjallisesti ilmoituksella.

Kestävä Pohjola -valiokunta hyödynsi poliittisen dialogin mahdollisuutta istunnon yhteydessä Pohjoismaiden ympäristöministerien (MR-M) kanssa käydyissä keskusteluissa. Helsingin istunnossa valiokunta nosti esille suositukset, jotka koskevat mikromuovin kieltämistä kosmetiikassa ja toimia myrkyttömän arjen turvaamiseksi Pohjoismaissa. Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta kutsuttiin poliittiseen dialogiin Pohjoismaiden sosiaali- ja terveysministerien (MR-S) kokoukseen Osllossa marraskuussa. Ministerit ja valiokunnan nimittämä valtuuskunta kävivät keskustelua suosituksesta laajentaa tutkimusta palomiesten ja muiden ammattikuntien edustajien ammattiin liittyvästä syöpäriskistä. Dialogiin osallistui Suomen valtuuskunnasta edustaja *Mika Raatikainen*, joka toimi valiokunnan esittelijänä suositukseen liittyen. Suositus ei saanut ministerineuvoston kannatusta, mutta poliittinen dialogi menettelytapana sai kiitosta toimivuudesta.

Tarkoitus on tehdä arviointi tästä uudesta järjestelmästä, johon kuuluu muun muassa poliittinen dialogi sekä 12 viikon vastausaika ministerineuvostolle ja hallituksille. Arviointi käynnistyi kertomusvuoden lopussa, ja sitä valmistelee neuvoston sihteeristö yhdessä ministerineuvoston sihteeristön kanssa.

3. Suomen puheenjohtajuusvuosi

Suomi toimi puheenjohtajana Pohjoismaiden neuvostossa vuonna 2017. Tämä tarkoitti, että neuvoston istunto järjestettiin Suomessa viikolla 44 ja että neuvoston poliittista työtä johtivat suomalainen presidentti ja varapresidentti. Puheenjohtajuus sekä istuntojen järjestämisvastuu vuorottelevat Pohjoismaiden välillä seuraavassa järjestyksessä: Tanska, Suomi, Norja, Ruotsi ja Islanti. Samalla maalla ei voi koskaan olla yhtä aikaa neuvoston ja ministerineuvoston puheenjohtajuutta.

Pohjoismaiden neuvoston presidentiksi valitaan kalenterivuodeksi neuvoston jäsen siitä maasta, jossa seuraava varsinainen istunto pidetään. Suomen valtuuskunta valitsi kokouksessaan syksyllä 2016 yksimielisesti presidenttiehdokkaakseen valtuuskunnan jäsen *Britt Lundbergin (ÅC)* ja varapresidenttiehdokkaaksi Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja *Juho Eerolan (ps)*. Lundberg ja Eerola valittiin Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2017 presidentiksi ja varapresidentiksi marraskuun 2016 neuvoston istunnossa Kööpenhaminassa.

Puheenjohtajamaa laatii puheenjohtajuusohjelman, josta käy ilmi vuoden prioriteetit. Suomen valtuuskunnan tavoitteena oli laatia määrätietoinen ohjelma, jossa jokaisen teeman pohjoismainen ulottuvuus tuli näkyviin ja joka asetti konkreettisia ja mitattavia tavoitteita puheenjohtajuuskaudelle. Suomen puheenjohtajuusohjelmaan kirjattiin eri toimenpiteiden vastuutahot ja aikataulut.

Suomen puheenjohtajuusohjelman kolme pääteemaa olivat Sivistyksen Pohjola, Puhtaan energian Pohjola sekä Verkostoituva Pohjola. Ohjelman pääotsikko oli Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlallisuuksien teeman mukaisesti *Yhdessä – Tillsammans*. Sivistyksen Pohjola tarkoittaa pohjoismaisen osaamisen ja kou-

lutuksen sekä kansansivistyksen ja -kulttuurin esilletuomista. Puhtaan energian Pohjola sisälsi pohjoismaisten energiamarkkinoiden ja bioenergian edistämistä sekä Pariisin COP-21 päätöksen yhteispohjoismaista seurantaa. Verkostoituvaa Pohjola toi huomiota arktisiin kysymyksiin sekä liikkuvuuteen ja sen esteisiin Pohjolassa. Poikkileikkaava teema puheenjohtajuusohjelmassa oli rajaesteiden poistaminen. Lisäksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlallisuuksien teema *Yhdessä – Tillsammans* näkyi vahvasti puheenjohtajuusohjelmassa. Osana puheenjohtajuusvuotta Suomella oli tavoitteena järjestää kolme pyöreänpöydän keskustelua: pohjoismaisesta puolustusyhteistyöstä, pohjoismaisesta arktisesta yhteistyöstä sekä pohjoismaisesta liikenneyhteistyöstä.

3.1 Sivistyksen Pohjola

Suomen puheenjohtajuusohjelman *Sivistyksen Pohjola* -teeman alla pyrittiin erityisesti edistämään koulutus- ja kulttuuriyhteistyön liikkuvuutta Pohjolassa. Tavoitteina olivat liikkuvuutta haittaavien rajaesteiden poistaminen sekä niiden keinojen edistäminen, joilla saadaan erityisesti nuoret osallistumaan pohjoismaiseen koulutus- ja kulttuurivaihtoon.

Suomen puheenjohtajuusohjelman yhtenä konkreettisenä tavoitteena oli painostaa Pohjoismaiden hallituksia ratkomaan ammattipätevyksien vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvät rajaesteongelmat. Tätä kysymystä on pidetty esillä sekä Suomen valtuuskunnan, että koko neuvoston toimesta. Ensi vuoden Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajuusmaa Norja tulee edelleen priorisoimaan tätä kysymystä ja jatkaa täten Suomen aloittamaa työtä. Pohjoismaiden neuvostossa on myös tehty kertomusvuoden aikana jäsen ehdotus ammattikoulutusten ja ammattipätevyys vastavuoroisesta tunnustamisesta. Ehdotuksessa suositetaan Pohjoismaiden ministerineuvostolle, että Pohjoismaat ja itsehallintoalueet tunnustavat automaattisesti toisessa Pohjoismaassa tai itsehallintoalueella asuvien henkilöiden suorittamat vastaavien alojen ammattitutkinnot ja ammattipätevyys. Toinen rajaesteisiin liittyvä käytännön prioriteetti oli selvittää pohjoismaisten kulttuuriyöntekijöiden kohtaamat rajaesteet. Asiasta on tehty kysely Pohjoismaiden taiteilijaneuvostoihin ja vastausten perusteella pohditaan, mikäli on syytä järjestää asiasta workshop tai muu asiantuntijaseminaari.

Suomen valtuuskunta kuuli maaliskuussa opetus- ja kulttuuriministeri *Sanni Grahn-Laasosta* Suomen puheenjohtajuusohjelman Sivistyksen Pohjola -teemoista. Keskustelussa nousivat erityisesti esiin rajaestekysymykset (muun muassa ammattipätevyys) ja keinot, joilla tuetaan koulutus- ja kulttuuriyhteistyön liikkuvuutta Pohjolassa. Ministeri Grahn-Laasosen kanssa otettiin myös esiin erityisesti Suomea koskeva rajaeste koulutussektorilla, joka koskee aikuiskoulutustuen myöntämistä rajatyöntekijöille. Tämän lisäksi keskusteltiin Pohjoismaiden ministerineuvoston kotouttamishankkeesta ja erityisesti vapaaehtois- ja kulttuurisektorin mahdollisuuksista kotouttamisen välineenä sekä siitä, miten Pohjoismaiden hallitukset jakavat parhaita käytäntöjä haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten koulutusmuodoista.

Digitalisaatiokysymykset ovat olleet vahvasti esillä pohjoismaisessa yhteistyössä kertomusvuoden aikana. Pohjoismaiden ministerineuvosto päätti perustaa väliaikaisen digitalisaatioministerineuvoston (MR-DIGITAL) vuosiksi 2017–2020. Sen tehtävänä on edistää yhteisen digitaalisen palvelualueen syntymistä Pohjoismaiden kansalaisten, yritysten ja julkishallinnon hyväksi. Digitalisaatioyhteistyön perustana on Pohjoismaiden ja Baltian maiden ministerien hyväksymä julkilausuma, jossa ilmaistaan halukkuus vahvistaa alueen digitalisaatioyhteistyötä sekä toimia edelläkävijöinä digitaalisten sisämarkkinoiden toteuttamisessa ja yhtenäisen digitaalisen infrastruktuurin kehittämisessä. Pohjoismaiden neuvoston valiokunnat ovat käsitelleet kolmea digitalisaatiota koskevaa jäsen ehdotusta, joilla pyritään edistämään pohjoismaista yhteistyötä korkea-asteen koulutuksen ja tutkimuksen digitalisaatiossa, hyvinvointitekologiaa tukevia 5G-ratkaisuja sekä toimivia tietoliikenneyhteyksiä koko Pohjolassa. Edellä mainitut toimet ovat tukeneet hyvin Suomen puheenjohtajuusohjelmaa, jonka mukaan digitalisaation vahvistamisella Pohjoismaat ovat jatkosakin oppimisen ja koulutuksen kärkimaita.

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunnan kesäkokous Suomessa

Pohjoismaiden neuvoston Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta järjesti kertomusvuoden kesäkokouksensa Helsingissä ja Espoossa. Kokouksen aiheet olivat vahvasti kytköksissä Suomen puheenjohtajuusohjelman tavoitteisiin Sivistyksen Pohjola -teeman alla.

Suomen puheenjohtajuusvuoden yhtenä tavoitteena oli kannustaa Pohjoismaita jakamaan parhaita käytäntöjä haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten koulutusmuodoista. Valiokunnan kesäkokouksen yhteydessä järjestettiin asiantuntijaseminaari koulupudokkuudesta, johon osallistui edustajia Pohjoismaiden parlamenttien kansallisista opetuskysymyksistä vastaavista valiokunnista. Valiokunnan jäsenet saivat kesäkokouksen yhteydessä tietoa myös Espoon kaupungin alaikäisille turvapaikanhakijoille suunnatuista maahanmuuttajapalveluista ja vierailivat Espoon kaupungin alaikäisten yksin tulevien pakolaislasten ja -nuorten perheyhmäkodissa.

Valiokunta tutustui kesäkokouksen yhteydessä Aalto-yliopiston pohjoismaiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön sekä Pohjoismaisen kulttuuripisteen nuorille suunnattuihin kieli- ja kulttuurivaihto-ohjelmiin. Suomen puheenjohtajuusvuoden tavoitteena oli kannustaa erityisesti nuoria osallistumaan pohjoismaiseen koulutus- ja kulttuurivaihtoon sekä saamaan Pohjoismaiset korkeakoulut lisäämään yhteispohjoismaisia ohjelmia.

3.2 Puhtaan energian Pohjola

Suomen valtuuskunta valitsi yhdeksi vuoden 2017 puheenjohtajuuskauden kolmesta pääteemastaan *Puhtaan energian Pohjolan*.

Pohjoismaat ovat vahvoja edelläkävijämaita energiamarkkinoiden kehityksessä, ympäristöystävällisyydessä sekä uusiutuvan energian käytössä. Edelläkävijän asemasta huolimatta Pohjoismailla on runsaasti mahdollisuuksia kehittää energiamarkkinoitaan ja uusiutuvan energian tuotantoaan edelleen. Kylmän ilmaston ja energiaintensiivisen teollisuuden takia vakaa energian tuotanto on erityisen tärkeää kaikille Pohjoismaille. Erityisesti Suomella ja Ruotsilla on vahvoina metsätalousmaina tiivis suhde metsätalouden ja bioenergian tuotannon välillä. Myös Pariisin ilmastopimuksen kunnioittaminen ja pyrkimys kohti pienempiä kasvihuonekaasupäästöjä on tärkeä tavoite energiataloudessamme.

Sekä Suomen valtuuskunta, että Pohjoismaiden neuvoston Kestävä Pohjola -valiokunta ovat aktiivisesti pitäneet esillä edellä mainittuja Suomen puheenjohtajuusohjelman mukaisia teemoja. Valiokunnan kesäkokouksessa Etelä-Ruotsissa bioenergia oli keskeinen teema. Samoin valiokunnan vierailulla Euroopan parlamentissa pyrittiin edistämään yhteisymmärrystä bioenergian käytön kestävyyskriteereistä. Valiokunta on myös tukenut Pariisin ilmastopimuksen tavoitteiden edistämistä ja puhunut mm. tiukempien, 1,5 asteen lämpötilan nousuun tähtäävien ilmastotoimien puolesta. Pohjoismaiden edistykelliset ilmastoratkaisut ovat olleet aktiivisesti esillä YK:n ilmastokokouksissa, kuten kertomusvuonna Bonnissa. Neuvoston presidentti *Britt Lundberg* osallistui Bonnin ilmastokokoukseen muun muassa ottamalla osaa Clever parlamentarians -tapahtumaan. Tapahtuman yhteydessä julkaistiin parlamentaarisille suunnattu ilmastolainsäädännöstä käsikirja. Pohjoismaiden neuvosto on tilannut työn entiseltä parlamentaarikolta ja neuvoston jäseneltä *Steen Gadelta*. Tämä on erinomaisesti linjassa myös Suomen puheenjohtajuusohjelman kanssa.

Pohjoismainen energiayhteistyö sai vahvaa ansaittua kiinnostusta kesäkuussa julkaistun *Jorma Ollilan* selvitystyön myötä. Ollila selvitti raportissaan, kuinka Pohjoismaat voisivat toimia tehokkaammin ja vahvistaa asemaansa energiayhteistyön kautta. Ollila esitteli raporttinsa erityisessä, neuvoston istunnossa aiheesta järjestetyssä seminaarissa 30. lokakuuta. Seminaari oli samalla istunnon pääoheistapahtuma, johon Ollilan lisäksi osallistuivat panelisteina muun muassa maa- ja metsätalousministeri *Kimmo Tiilikainen*, EU:n entinen kehitys- ja energiakomissaari *Andris Piebalgs*, *Hans Jörgen Koch* Pohjoismaisesta energiantutkimuksesta, *Oluf Ulseth* Energi Norgesta sekä neuvoston presidentti *Britt Lundberg*. Puheenvuoroissa toistui viesti, että pohjoismainen energiayhteistyö on tervetullutta ja hyödyllistä. Määrätietoisempaa signaalia uusiutuvaan energiantuotantoon panostamiseen kaivattiin hallituksilta. Samoin toivottiin vahvempaa

koordinaatiota pohjoismaiden kesken – energiakysymyksiä katsotaan vielä hyvin kansallisista näkökulmista, vaikka vahvemmalla koordinaatiolla mm. ministeriöiden johtavien virkamiesten kesken olisi saatavissa kaikkia osapuolia hyödyttäviä ratkaisuja. Ollilan ehdottamaa pohjoismaista sähkömarkkinafoorumia pidettiin myös kannatettavana. Markkinat tarvitsevat poliittista ohjausta, ja toisaalta poliittinen ohjaus tarvitsee markkinoiden signaaleita. Foorumi antaa näkökulmien jakamiseen mahdollisuuden.

Pohjoismainen energiayhteistyö: vahva tänään – vahvempi huomenna; Jorma Ollilan raportti

Pohjoismaiden ministerineuvosto tilasi vuoden 2016 alussa *Jorma Ollilalta* selvitystyön Pohjoismaiden energiayhteistyön kehittämistä. Energiaraportin tarkoituksena oli visioida, miten kehittää energiayhteistyötä 5–10 vuoden aikavälillä ja kuinka toteutetaan mahdollisimman tehokkaasti siirtyminen vihreään talouteen.

Suuria murroksia on tapahtumassa energiamarkkinoilla. Keskeiset taustatekijät ovat ilmastonmuutos ja Pariisin ilmastopöytäkirja sekä keskustelut EU:n energiaunionista. Tavoitteena on siirtyä fossiilisista energiälähteistä kohti uusiutuvaa energiantuotantoa. Muutos tulee olemaan raju ja pitkäkestoinen. Samalla teknologian muutos, joka muuttaa koko energiantuotantokenttää, on kuitenkin ollut nopeaa ja dramaattista. Seuraavan 10 vuoden aikana tulee olemaan erityinen haaste niin julkisella kuin yksityiselläkin puolella miettiä, miten saadaan konkreettisia päätöksiä siirtymisestä kohti aidosti uusiutuvia energiamuotoja. Mikäli päätökset tehdään myöhemmin, mahdollisuus saada ilmaston lämpeneminen rajoittumaan kahteen asteeseen katoaa. Pohjoismaiden kannalta on haluttu tuoda esille myös kansainvälisen kilpailun kiristyminen. Pohjoismaat ovat selkeästi edellä energiantuotannossa hiili-intensiteetin osalta, noin 25 vuotta. Ne ovat edelläkävijöitä myös uuden teknologian omaksumisessa. Kuitenkin Kiinan ja USA:n investoinnit uusiin teknologioihin ja kilpailukykyyn saattavat kuroa etumatkaa umpeen. Tässä mielessä kilpailukykyhaaste on todellinen.

Raportissaan Ollila esitti 14 ehdotusta Pohjoismaiden hallituksille energiayhteistyön tiivistämiseksi. Ehdotukset voidaan jakaa neljään pääalueeseen:

1. *Pohjoismaiden on nostettava selkeästi ambitiotasoa.* Tarvitaan selvä, uusi visio tavoitetasosta energiapolitiikan osalta ja siitä, missä energiapolitiikan on oltava 30–40 vuoden kuluttua. Tavoitteen on oltava maailman fiksuimmat energiaratkaisut matkalla vihreään talouteen.

2. *Kansallisesta fokuksista kohti Pohjoismaista fokusta.* Jokaisen Pohjoismaan on oltava perillä siitä, mitä naapurimaat tekevät, sillä Pohjoismaat ovat tulevaisuudessa riippuvaisia toistensa päätöksistä. Tällä hetkellä kaikilla Pohjoismailla on kansalliset energia- ja ilmasto-ohjelmat, jotka on valmisteltu ilman Pohjoismaiden keskinäistä konsultaatiota. Tarvitaan ns. vertaisarvioita (*peer review*): pohjoismainen dialogi energiaohjelmista ennen kuin lopullinen päätös tehdään kansallisella tasolla. Ehdotukselle on saatu tähän mennessä varovaisen myönteistä palautetta.

3. *Energiatutkimus.* Teknologia ja järjestelmätutkimus ovat Pohjoismaisessa kontekstissa kiitettävällä tasolla. Samaan aikaan Pohjoismaiden kesken on runsaasti päällekkäistä tutkimusta. Vaikka valtiovalta ei voi ohjata tutkimustyötä, olisi silti tietyille tutkimusvarojen koordinaatiolle tilausta. Koska tutkimusresurssit ovat suhteellisen vaatimattomat, on tämä tärkeää. Ei myöskään ole huono idea miettiä energia-alan pohjoismaisen tohtoriohjelman perustamista.

4. *Sähkömarkkinat.* Energiamarkkinoilla on syntynyt viimeisen 15 vuoden aikana uusi tilanne. Oleellinen kysymys tässä tilanteessa on markkinavoimien mahdollisuudet vs. lisäregulaation luominen. Koska investointi-impulssit eivät synny hintojen perusteella, on ehdotettu joko puhtaasti markkinavetoisia sähkömarkkinoita tai vaihtoehtoisesti kapasiteettiperusteisia markkinoita. Ollilan omasta mielestä ei pitäisi etsiä markkinoiden tilanteen korjaamiseen tehtyjen aputoimien tukemista uusilla aputoimilla, vaan olisi pyrittävä mahdollisimman markkinaehtoiseen ratkaisuun. Viesti on siis ”ei” kapasiteettimarkkinoille ja ”kyllä” puhtaille energiamarkkinoille. Tällöin olisi kuitenkin hyväksyttävä ajoittaiset hintapiikit. Lisäksi ehdotetaan

markkinoiden suunnittelun ja seurannan osalta yhteistyöfoorumia, jonka avulla yksityinen sektori huolehtii markkinoiden toimivuudesta ja kykenee yhteiseen dialogiin. On tärkeää, että poliittisen vallan puolelta löytyy yhteinen visio energiamarkkinoiden haluttavasta tilasta, jonka puitteissa kansallinen päätöksenteko voi olla tehokasta. Yhteistyön avulla voidaan jatkossakin säilyttää se etumatka, joka Pohjoismailla energia-sektorilla on. Samalla Pohjoismaiden ääni saadaan kuuluviin myös EU-tasolla.

3.3 Verkostoituva Pohjola

Suomen puheenjohtajuusvuoden kolmas painopiste kertomusvuonna oli *Verkostoituva Pohjola*, joka toi huomiota arktisiin kysymyksiin sekä liikkuvuuteen ja sen esteisiin Pohjolassa. Liikkuvuutta koskevat painopistealueet käsittelivät erityisesti liikennettä ja työmarkkinoita. Kysymys on siitä, miten Pohjoismaat voivat yhdessä parantaa rajat ylittäviä liikenneyhteyksiä tai miten työmarkkinoiden osalta helpotetaan liikkuvuutta. Lisäksi hyvät liikenneyhteydet edistävät matkailua.

Suomen puheenjohtajuusohjelmassa todettiin, että Pohjolan pohjoisimpien alueiden liikenneverkkoa ja infrastruktuuria parantamalla, integroimalla sekä yhteistyötä tiivistämällä voidaan synnyttää uutta kasvupotentiaalia, parantaa matkailun edellytyksiä sekä korottaa huoltovarmuutta. Pohjoismaiden tulisi aktiivisesti viedä yhdessä liikenne- ja infrastruktuuriyhteistyötä eteenpäin pohjoisen eri toimijoiden kanssa. Matkailun osalta tulisi pohtia, miten Pohjoismaat voisivat toimia yhtenäisenä matkailukohteena sekä panostaa yhteiseen matkailunedistämistoimintaan ja yhteistyöhön kestävyys- ja ympäristönäkökulmia unohtamatta.

Kertomusvuonna myötävaikutettiin pohjoisten alueiden uutta kasvua tuovan ja huoltovarmuutta lisäävän infrastruktuurin ja liikenneyhteyksien kehittämiseen. Paavo Lipposen vuonna 2015 laatimassa arktisessa strategiassa suositeltiin lentoyhteyksien, rautateiden, maanteiden ja tietotekniikan väylien avaamista pohjoiselle alueelle. Tämän lisäksi ne olisi saatava turvallisiksi ja palvelemaan sekä liiketoimintaa että yhteiskuntaa laajemmin. Valtioneuvoston kanslian Kasvua pohjoisesta -raportti (1/2015) puolestaan korosti ammattitaitoisen työvoiman liikkuvuuden ja rajojen yli tapahtuvan liiketoiminnan merkitystä alueiden tulevan taloudellisen kehityksen edistäjinä.

Pohjoisten alueiden liikenneinfrastruktuurin rakentaminen vaatii paitsi Pohjoismaiden myös EU-tason yhteistyötä ja yhteisrahoitusta sekä rahoituslaitoksilta että EU:n rahastoista. Konkreettisten hankkeiden toteuttamisen edistämiseksi Pohjoismaiden neuvosto voisi osallistua muun muassa jo olemassa olevan Barentsin liikennesuunnitelman analysointi- ja päivitystyöhön. Myös läheisempi yhteistyö Euroopan parlamentin kanssa sekä pohjoismaisen yhteistyön lisääminen EU:n sisällä toisi pohjoisten alueiden verkostoitumiselle lisäarvoa.

Näitä tavoitteita toteutettiin kertomusvuonna neuvoston Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunnan, neuvoston rajaesteryhmän ja Suomen valtuuskunnan yhteisvoimin. Lisäksi tavoitteena oli järjestää pyöreän pöydän tapaaminen Pohjoismaiden liikenne- ja infrastruktuurista vastaavien ministereiden kanssa, mutta tämä siirtyi aikataulusyistä vuodelle 2018.

Arktinen yhteistyö

Arktinen alue on ollut yhä lisääntyvän mielenkiinnon kohteena niin Pohjolassa kuin globaalisti. Arktinen alue ja arktinen yhteistyö ovat Pohjoismaille tärkeitä monestakin syystä, ja useimmat viime vuosien Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajamaat ovat nostaneet tämän teeman esille omissa ohjelmissaan. Suomi toimi Pohjoismaiden neuvoston lisäksi myös Arktisen neuvoston puheenjohtajamaana vuonna 2017, ja arktiset kysymykset nousivat vahvasti esiin Suomen puheenjohtajuusohjelmassa.

Neuvoston presidentti *Britt Lundberg* osallistui Arkangelissa maaliskuun lopussa pidettyyn korkean tason Arktiseen konferenssiin, jossa olivat mukana Venäjän, Suomen ja Islannin presidentit. Konferenssissa käsiteltiin arktisen yhteistyön lisäksi mm. arktisen ympäristön tilaa, ilmastonmuutosta, ikiroudan sulamista, yritysten yhteiskuntavastuuta, kiertotaloutta ja tutkimusyhteistyötä. Uusiutuvan energian tuotanto ja

energiasäästöt saivat vain vähän huomiota konferenssin energia-asioita käsitelleessä osiossa, jossa kerrottiin mm. Venäjän suunnitelmista käynnistää hiilituotantoa maan arktisilla alueilla. Neuvoston presidentti Lundbergilla oli konferenssin yhteydessä erillinen tapaaminen Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin (SCPAR) pysyvän komitean puheenjohtaja *Eirik Sievertsenin* kanssa Suomen puheenjohtajuuskaudesta Arktisessa neuvostossa sekä Suomen puheenjohtajuuskauden ohjelman arktisista painopistealueista. Tämän lisäksi Lundberg tapasi myös Venäjän duuman varapuheenjohtaja *Olga Epifanovan*, jonka kanssa hän keskusteli mm. Pohjoismaiden neuvoston ja Venäjän välisistä suhteista ja jolle hän välitti kutsun osallistua neuvoston istuntoon. Epifanova kertoi Lundbergille Venäjän arktisista rata- ja satamahankkeista. Osana kertomusvuoden arktista painotusta neuvoston presidentti teki myös syyskuussa vierailun Norjan Tromssaan, jossa hän tutustui alueen arktisiin toimijoihin.

Suomen puheenjohtajuusohjelman yhtenä konkreettisenä tavoitteena oli lisätä dialogia neuvoston parlamentaarikoiden ja arktisten parlamentaarikoiden välillä. Selkeät, rajatut ja konkreettiset tavoitteet, jotka olisivat kaikkien Pohjoismaiden jakamat, edistäisivät itsessään myös Suomen kansallisen arktisen politiikan tavoitteita alueesta rauhan alueena.

Tätä tavoitetta edistettiin marraskuussa Helsingissä pidetyssä Pohjoismaiden neuvoston ja pohjoismaisten arktisten valtuuskuntien yhteisessä pyöreän pöydän kokouksessa. Kokous aloitettiin yhteisellä neuvoston presidentin *Britt Lundbergin* emännöimällä illallisella, jossa *Paavo Lipponen* piti illallispuheen. Lipponen nosti puheessaan esiin ympäristöhuolet ja suhteiden kehittämisen arktisessa politiikassa. Itse kokouksen avasivat neuvoston presidentti *Britt Lundberg* ja Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin (SCPAR) pysyvän komitean puheenjohtaja *Eirik Sievertsen*. Kokouksessa kuultiin puheenvuorot Suomen yhteistyöministeri *Anne Berneriltä*, joka kertoi tulevaisuuden yhteyksistä Arktisella alueella, ja rajaestoneuvoston jäsen *Risto E.J. Penttilältä*, joka kertoi rajaesteistä ja arktisesta yhteistyöstä. Kokouksessa keskusteltiin konkreettisista yhteistyöaloista arktisissa kysymyksissä. Kokouksen jälkeen eduskunnan toinen varapuhemies *Arto Satonen* isännöi lounaan osallistujille.

3.4 Suomi 100

Suomi täytti vuonna 2017 täydet sata vuotta itsenäisenä valtiona samaan aikaan, kun maa toimi puheenjohtajana Pohjoismaiden neuvostossa. Suomi itsenäisenä valtiona on luonnollinen osa pohjoismaista yhteistyötä, ja tavoitteena oli kertoa muille pohjoismaalaisille Suomen historiasta ja juhlavuodesta sekä juhlistaa tärkeää vuotta yhdessä pohjoismaisen perheen kanssa. Toinen tärkeä tavoite oli kertoa suomalaisille pohjoismaisuuden tärkeydestä Suomelle ennen ja nyt. Neuvoston presidentti *Britt Lundberg* oli aktiivinen Suomi 100 –lähettiläs kertomusvuoden aikana.

Suomen puheenjohtajuusohjelmassa todetaan, että Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlallisuuden teema *Yhdessä – Tillsammans* tulee näkymään vahvasti puheenjohtajuusvuonna. Juhlavuoden teemat näkyivät istunnon avajaisohjelmassa ja istunnon yhteydessä järjestetyssä palkintojenjakotilaisuudessa sekä yleisesti Suomen valtuuskunnan toiminnassa.

Kertomusvuoden istunto Helsingissä oli osa Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden kansainvälisiä tapahtumia. Cantores Minores -kuoro esiintyi *Hannu Norjasen* johdolla istunnon avajaistilaisuudessa 31. lokakuuta ennen pääministerien huippukokousta. Ohjelmistossa oli Rautavaaran Lähtö sekä Finlandia-hymni. Istunnon yhteydessä valtiosalissa järjestettiin Suomi 100 -näyttely. ”*Tuokiokuvia kansakunnan rakentamisesta*” -valokuvanäyttely esitteli *Heikki Ahon*, *Björn Soldanin* ja *Claire Ahon* tuotantoa ja kuvasi hyvinvointivaltiomme rakentamista menneiden vuosikymmenien aikana. Suomen juhlavuoden kunniaksi koottu näyttely oli osana Suomi 100 -ohjelmaa ja on ollut esillä mm. YK:n päämajassa New Yorkissa ja YK:n Nairobun toimistossa. Istuntoviikon aikana *Claire Ahon* poika *Jussi H. Brofeldt* oli paikalla kertomassa näyttelystä istuntovieraille.

Pohjoismaiden neuvosto jakaa vuosittain kirjallisuus-, lasten- ja nuortenkirjallisuus-, musiikki-, elokuva- sekä ympäristöpalkinnon. Palkinnot jaetaan istunnon yhteydessä järjestettävässä palkintojenjakotilaisuudessa. Kertomusvuoden palkintojenjakotilaisuus järjestettiin Finlandia-talossa 1. marraskuuta. Palkintojenjakotilaisuuden teemaksi valittiin juhluvuoden pääteema *Yhdessä – Tillsammans*. Palkintojenjakotilaisuuden esiintyjiksi kutsuttiin artisteja, jotka edustavat suomalaista ja pohjoismaista nuorekasta, monimuotoista ja tulevaisuuden esittävää taidetta. Tilaisuus lähetettiin suorana tv-lähetyksenä sekä suoratoistona.

Suomi 100 -tilaisuudet Pohjoismaiden parlamenteissa

Suomi 100 -tilaisuuksia on vuoden mittaan järjestetty eri Pohjoismaiden parlamenteissa, joihin eduskunta on osallistunut puhemies *Maria Lohelan* johtamilla valtuuskunnilla.

Norjalais-suomalaiset suhteet ja yhteistyö -seminaari oli yksi Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlien päätapahtumista Norjassa. Seminaari järjestettiin Stortingetissä 26. tammikuuta ja siinä pureuduttiin maiden väliseen ajankohtaiseen yhteistyöhön sekä historiallisiin vaiheisiin sadan vuoden ajalta. Tilaisuuden isännöi Stortingetin puhemies *Olemic Thommessen*, ja siinä alustivat muun muassa Norjan ETA- ja EU- sekä pohjoismaisen yhteistyön ministeri *Frank Bakke Jensen* ja öljy- ja energiaministeri *Terje Sjøviknes*. Puhemies Lohela korosti puheessaan Suomen ja Norjan yhteisiä vahvuuksia ja kansakuntien perimmäistä samankaltaisuutta. Kommenttipuheenvuoron käyttivät Suomen valtuuskunnan jäsenet *Katri Kulmuni*, *Mikko Kärnä*, *Arto Pirttilahti* ja *Juhana Vartiainen*. Seminaariin ja satavuotisjuhlatapahtumiin osallistuivat myös neuvoston presidentti *Britt Lundberg* ja varapresidentti *Juho Eerola*, edustajat *Antti Lindtman* ja *Stefan Wallin* sekä Ahvenanmaalta *Mikael Staffas* Suomen valtuuskunnasta. Päivän ohjelmaan kuului seminaarin lisäksi kulttuuriohjelmaa ja kouluvierailu.

Ruotsin parlamentti järjesti Suomi 100 -seminaarin aiheesta *”Suomen ja Ruotsin parlamentaarinen yhteistyö – eilen, tänään ja huomenna”* 18. lokakuuta Tukholmassa. Erityinen painopiste oli ulko-, turvallisuus-, puolustus-, kulttuuri-, elinkeino- ja työmarkkinateemoissa. Seminaari alkoi puhemiesten aloituspuheenvuoroilla, joiden jälkeen käytiin paneelikeskustelut. Suomen valtuuskunnan jäsenet *Erkki Tuomioja*, *Maarit Feldt-Ranta* ja *Katri Kulmuni* osallistuivat paneeliin. Ruotsin kruununprinsessa Victoria kunnioitti tilaisuutta läsnäolollaan, ja päivän tilaisuuksiin osallistui yhteensä noin 250 henkilöä. Juhlaseminaarin jälkeen järjestettiin juhlava vastaanotto ja näyttely. Puhemies Lohelan valtuuskuntaan kuului 18 suomalaista kansanedustajaa sekä neuvoston presidentti *Britt Lundberg*.

Tanskan parlamentti järjesti 27. marraskuuta Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlakonferenssin *”Läpileikkaus Suomesta”*. Konferenssissa käsiteltiin muun muassa Suomen kehitystä nuoresta kansakunnasta pohjoismaiseksi hyvinvointivaltioksi, Suomen ja Tanskan suhteita ennen ja nyt sekä pohjoismaista yhteistyötä. Konferenssin avasivat Tanskan kansankäräjien puhemies *Pia Kjærsgaard* ja puhemies *Maria Lohela*. Puhemiehen valtuuskuntaan kuuluivat Suomen valtuuskunnan jäsenet *Mikko Kärnä* ja *Erkki Tuomioja*, neuvoston presidentti *Britt Lundberg* sekä edustajat *Outi Alanko-Kahiluoto* ja *Stefan Wallin*.

Islannissa juhluvuoden päätapahtuma oli 19. tammikuuta Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan kunniaksi Reykjavikissa järjestetty *Saariaho ja Sibelius* -konsertti. Puhemies Lohela osallistui konserttiin Islantiin tammikuussa tekemänsä virallisen vierailun yhteydessä.

4. Rajaesteiden poistaminen

Pohjoismaisen rajaestetyön tavoitteena on poistaa vapaan liikkuvuuden esteitä Pohjoismaiden väliltä. Työntekijöiden ja yritysten mahdollisuudet liikkua yli rajojen edistävät talouskasvua ja työllisyyttä Suomessa ja koko Pohjolassa. Työvoiman liikkuvuuden rajaesteet hidastavat talouden ja työllisyyden kasvua. Siksi yksi pohjoismaisen yhteistyön perinteisistä ydintavoitteista on rajaesteiden poistaminen. Rajaesteellä tarkoitetaan lakeja ja julkisia sääntöjä tai käytäntöjä, jotka haittaavat henkilöiden liikkuvuutta tai yritysten

rajat ylittävää toimintaa Pohjoismaissa. Liikkuvuuden helpottamisella halutaan tehdä Pohjolan asukkaille helpompi arki.

Suomen puheenjohtajuusvuonna nostettiin rajaestetyö ja rajaesteiden purkamisen tärkeys pohjoismaiselle liikkuvuudelle sekä rajaestetyön organisointi valokeilaan. Suomen puheenjohtajuusohjelmassa korostetaan ennen kaikkea konkreettisia toimia rajaesteiden poistamiseksi ja sitä, kuinka estää, ettei uusia rajaesteitä syntyisi. Tärkeää on myös levittää tietoa rajaesteistä niin kansallisille parlamenteille kuin ministeriöihin. Suomen puheenjohtajuusohjelmassa mainitaan, että Pohjoismaiden neuvosto pyrkii vauhdittamaan rajaesteiden poistamista seuraamalla Pohjoismaiden hallitusten ja ministerineuvoston rajaestepäätösten täytäntöönpanoa.

Pohjoismaiden neuvosto on kertomusvuoden aikana jatkanut painostustyötään rajaesteiden purkamiseksi. Neuvosto on muun muassa päässyt sopimukseen yhteispohjoismaisesta sähköisestä henkilötunnuksesta ja siitä, että digitaalisten tv-lähetysten väliset maakohtaiset estot tulee poistaa. Suomen valtuuskunta on myös harjoittanut aktiivista tiedotus- ja painostustoimintaa hallituksia kohtaan rajaestekysymyksissä. Rajaesteet on nostettu keskusteluun kaikkien valtuuskunnan kokouksissa kuultavina olleiden suomalaisministerien kanssa. Suomi on myös ollut aloitteellinen rajaestekysymyksen esilletuonnissa neuvoston istunnossa sekä kansallisten parlamenttien toiminnassa. Suomen puheenjohtajuusohjelmassa on erityisesti nostettu esiin rajaesteitä opetus- ja kulttuurialoilla Sivistyksen Pohjola -teeman alla. Suomen valtuuskunta on yhdessä Pohjoismaiden neuvoston valiokuntien kanssa työstänyt ammattipätevyysien vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyviä rajaesteongelmia, selvittänyt pohjoismaisten kulttuurityöntekijöiden kohtaamia rajaesteitä sekä edistänyt ratkaisua erityisesti Suomea koskevaan rajaesteeseen, joka koskee aikuiskoulutustukia rajatyöntekijöille.

Rajaestetyön organisointi

Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisuudessa toimii rajaesteneuvosto, jonka puheenjohtaja johtaa työtä yhdessä ministerineuvoston pääsihteerin kanssa. Rajaesteneuvosto on poliittinen elin, joka on saanut Pohjoismaiden hallituksilta tehtäväksi edistää yksityishenkilöiden ja yritysten vapaata liikkuvuutta Pohjoismaissa. Suomen jäsen rajaesteneuvostossa kertomusvuoden aikana oli Keskuskauppakamarin johtaja *Risto E. J. Penttilä*. Myös Pohjoismaiden neuvostolla on edustaja rajaesteneuvostossa. Kertomusvuonna paikkaa on pitänyt Ruotsin valtuuskunnan jäsen ja Kasvu ja Kehitys Pohjolassa -valiokunnan puheenjohtaja *Pyry Niemi*. Pohjoismaiden neuvostossa päävastuu rajaesteistä on juuri Kasvu ja Kehitys Pohjolassa -valiokunnalla. Neuvostossa toimii myös oma rajaesteryhmä, joka koostuu kaikkien valiokuntien edustajista. Rajaesteryhmän puheenjohtajana toimii Suomen valtuuskunnan jäsen, edustaja *Katri Kulmuni*. Vuoden aikana on käyty keskustelua neuvoston sisäisen rajaestetyön organisoinnista ja toimivuudesta.

Suomessa pohjoismaiseen rajaestetyöhön on erikoistunut Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunta, joka koostuu eri hallinnonalojen ja ministeriöiden edustajista sekä neuvontapalveluista. Yhtenä Suomen puheenjohtajuusohjelman konkreettisena tavoitteena oli jakaa kokemuksia rajaesteneuvontatoimikunnan työstä. Suomi on pyrkinyt tiedottamaan neuvontatoimikunnan organisaatiosta ja toimintatavoista, jotta se voisi toimia esimerkkinä rajaestetyön organisoinnille muissa Pohjoismaissa. Suomen valtuuskunta on myös tehnyt jäsenaloitteen, jossa muita Pohjoismaita kannustetaan harkitsemaan vastaavien järjestelmien luontia.

Rajaestekysymykset Pohjoismaiden neuvoston istunnossa

Neuvoston istunnossa Helsingissä rajaesteet olivat vahvasti esillä. Pohjoismaiden pääministerien huippukokouksen keskustelunaiheena oli *”Pohjoismaat maailman integroituneimpana alueena ja vahva luottamus yhteisenä voimavarana – pääaiheena rajaesteet”*. Ministereiden puheenvuoroissa nousi esille yhteinen käsitys rajaesteiden poistamisen tärkeydestä Pohjoismaiden kansalaisten elämän helpottamiseksi sekä talouskasvun ja kilpailukyvyn edistämiseksi. Todettiin, että vaikka rajaesteyhteistyössä on päästy jo pitkälle,

on sitä vauhditettava ja tavoitetasoa nostettava. Mahdollisina yhteistyökohteina nähtiin lainsäädäntöyhteistyö sekä energiayhteistyö. Digitalisaatio nostettiin esille yhteispohjoismaalaisena kehityskohteena, jossa osaaminen ja kokemuspohja ovat jo valmiiksi vahvoja. Tavoitteena nähtiin Pohjoismaiden nostaminen maailman edistyneimmäksi alueeksi digitalisaation saralla. Tanskan puheenvuorossa kuitenkin muistutettiin, että kansallisen digitalisaatiokehityksen tulisi ottaa pohjoismainen näkökulma huomioon, ettei epähuomiossa luotaisi lisää rajaesteitä niiden poistamisen sijaan. Konkreettisina kehityskohteina mainittiin rajat ylittävät palveluinfrastruktuurit, liikenteen automaatio sekä 5G-yhteyksien käyttöönotto.

Pitkälle menevän rajaesteyhteistyön mahdollistajana nähtiin käsitys pohjoismaista arvoyhteisönä; Pohjoismaiden todettiin olevan kulttuurillisesti ja yhteiskunnallisesti samankaltaisia ja jakavan yhteisen vision yhteiskunnallisen kehityksen suunnasta. Maiden sisällä ja niiden välillä vallitsee vahva sosiaalinen luottamus. Keskinäinen luottamus on mahdollistanut vakaan yhteiskunnallisen menestyksen ja pohjoismaisen yhteistyön, joka juridisesti sitovien sääntöjen sijaan perustuu luottamukseen ja vapaaehtoisuuteen. Pohjoismaisen yhteistyön todettiin olevan myös kansainvälisesti merkittävää. Pohjolan osallistavaa hyvinvointiyhteiskuntamallia kunnioitetaan kansainvälisesti ja siitä ollaan kiinnostuneita. Pohjoismailla on myös kasvava vastuu lähialueidensa turvallisuudesta, eurooppalaisesta kehityksestä sekä rooli rauhanvälityksessä ja kestävässä kehityksessä.

Rajaestetyö kansallisissa parlamenteissa

Pohjoismaiden parlamentit ovat avainasemassa uusien rajaesteiden ehkäisemisessä sekä olemassa olevien rajaesteiden purkamisessa. Suomen aloitteesta Pohjoismaiden neuvosto ehdotti Pohjoismaiden parlamenteille, että Pohjoismaiden välisiä rajaesteitä koskeva teemakeskustelu käytiisiin kaikissa Pohjoismaiden parlamenteissa vuoden 2017 aikana. Vuonna 2012 järjestettiin Pohjoismaiden parlamenteissa vastaavallaiset teemakeskustelut pohjoismaisista rajaesteistä.

Ajankohtaiskeskustelu pohjoismaisista rajaesteistä käytiin eduskunnassa Pohjolan päivänä 23. maaliskuuta, mikä oli hieno tapa juhlistaa Helsingin sopimusta ja virallisen pohjoismaisen yhteistyön vuosipäivää. Teemat, jotka nousivat esiin täysistuntokeskustelussa, olivat muun muassa eläkkeiden kaksoisverotus, yhteiset työmarkkinat, G20-yhteistyö, kielet rajaasteena, EU-säädösten implementoinnin muodostamat uudet rajaesteet ja se, miten pohjoismaisella yhteistyöllä voitaisiin työskennellä näitä vastaan. Pohjoismaat ovat tärkeä sisämarkkina, jolla olisi potentiaalia paljon enempiä kuin mihin sitä nyt käytetään. Muissakin Pohjoismaiden parlamenteissa käytiin vuoden aikana vastaavia keskusteluita.

Neuvoston presidentti *Britt Lundberg* on yhdessä neuvoston rajaesteryhmän puheenjohtajan *Katri Kulmunnin* kanssa kirjoittanut kirjeen eduskunnan puhemiehelle *Maria Lohelalle*. Kirjeen pääsisältö oli ehdotus siitä, että pohjoismaisissa parlamenteissa perustettaisiin virkamiestason asiantuntijaryhmä pohtimaan, kuinka löytää ratkaisuja rajaesteiden mahdolliseen syntymiseen jo lainvalmistelutyön aikana. Kirjettä käsiteltiin Pohjoismaiden puhemiesten kokouksessa, joka järjestettiin istunnon yhteydessä Helsingissä. Kokouksessa käydyssä keskustelussa annettiin tukea periaatteellisella tasolla työryhmän perustamiselle, mutta samalla toivottiin lisätietoja ryhmän muodosta ja tehtävästä. Samalla peräänkuulutettiin sitä, että pohjoismaiset asiat kiinnostaisivat parlamenteissa laajemmin poliitikkoja. Puhemiehet pyysivät, että Pohjoismaiden neuvosto laatii ehdotuksen työryhmän mandaatista parlamenttien käsiteltäväksi.

5. Pohjoismaiden neuvoston presidentin ja varapresidentin toiminta Pohjolassa

Pohjoismaiden neuvoston presidentti johtaa neuvoston puheenjohtajiston kokouksia. Presidentin poissa ollessa hänen sijaisenaan toimii varapresidentti. Presidentti vastaa puheenjohtajiston kokousten ja muiden kokousten valmistelusta, kuten päiväjärjestyksestä, jonka sisältö sovitaan yhdessä neuvoston johtajan kanssa. Presidentin tulee huolehtia myös siitä, että puheenjohtajiston toimintasuunnitelma on ajan tasalla

ja että yhteyksiä kansallisiin parlamentteihin, lähialueisiin ja tärkeisiin kansainvälisiin järjestöihin hoidetaan mahdollisimman hyvin. Pohjoismaiden neuvoston presidentin tärkeänä tehtävänä on myös neuvoston edustaminen eri tilaisuuksissa niin Pohjoismaissa kuin kansainvälisestikin.

Neuvoston presidentti *Britt Lundberg* johti aktiivisesti Pohjoismaiden neuvoston työtä kertomusvuonna. Lundberg oli muun muassa ensimmäinen presidentti, joka piti blogia Pohjoismaiden neuvoston norden.org -kotisivulla, sekä ensimmäinen presidentti, joka osallistui kaikkiin viiteen poliittiseen kesätapahtumaan Pohjoismaissa. Lundberg nosti presidentin tehtävässä vuoden aikana esiin tiettyjä alueita, muun muassa Arktiksen ja Länsi-Pohjolan alueita.

Pohjola ja itsehallintoalueet

Neuvoston presidentti *Britt Lundberg* vieraili puheenjohtajuusvuoden aikana sekä Grönlannissa että Färösaarilla. Vierailujen tavoitteena oli Pohjolan yhteenkuuluvuuden vahvistaminen, ja neuvoston presidentin toiveena oli kuulla paikallisten kokemuksia pohjoismaisesta yhteistyöstä ja näkemyksiä sen kehittämisestä.

Kyseessä oli ensimmäinen kerta, kun neuvoston presidentti vieraili Grönlannin itsehallintoalueella. Matkan aikana Lundberg keskusteli pohjoismaisesta yhteistyöstä Grönlannin hallituksen kanssa ja tapasi Grönlannin parlamentin puhemiehen *Lars-Emil Johansenin* sekä Grönlannin valtuuskunnan Pohjoismaiden neuvostossa. Lundberg tutustui myös Grönlannin Pohjola-instituuttiin (NAPA), joka on keskeinen toimija Grönlannin ja Pohjoismaiden taide- ja kulttuurikentällä.

Färösaarilla Lundberg keskusteli pohjoismaisesta yhteistyöstä Färösaarten varapääministeri *Høgni Hoydal*in kanssa ja tapasi Färösaarten Pohjoismaiden neuvoston sekä Länsi-Pohjolan neuvoston valtuuskunnat. Lundberg tutustui myös Färösaarten Haloo Pohjola -neuvontapalvelun toimintaan, pohjoismaiseen Atlantti-yhteistyöhön (NORA) sekä Färösaarten Pohjolan-taloon. NORA on Pohjoismaiden ministerineuvoston aluepoliittisen yhteistyöohjelman alainen raja-aluekomitea, jonka tavoitteena on vahvistaa ja kehittää yhteistyötä valtioiden välillä. Färösaarten Pohjolan-talo palvelee Färösaarten kulttuurielämää ja auttaa solmimaan entistä tiiviimpiä ja vastavuoroisia suhteita Färösaarten ja muun Pohjolan kulttuurielämän välille.

Pohjolan poliittiset kesätapahtumat

Pohjoismaiden neuvosto toi myös tänä kesänä pohjoismaisia teemoja mukaan Pohjolassa järjestettäviin poliittisiin kesätapahtumiin. Neuvoston presidentti *Britt Lundberg* osallistui kaikkiin kesätapahtumiin tuoden esiin Suomen puheenjohtajuusvuoden teemoja.

Ensimmäisenä vuorossa oli Bornholmilla Tanskassa kesäkuussa järjestetty Folkemødet-tapahtuma, jossa Lundberg osallistui keskusteluun aiheesta "Onko Pohjola maailman integroiduin alue?". Lundberg toi esiin, että puheenjohtajuusvuotensa aikana Suomen prioriteettina on ollut poistaa rajaesteitä Pohjoismaiden väliltä. Almedalenissa Visbyssä heinäkuun alussa aiheina olivat muun muassa, miten rinnakkaisyhteiskuntien syntyminen Pohjoismaissa voidaan estää ja millaiset ovat digitalisaation mahdollisuudet rajattomassa Pohjolassa.

Porin SuomiAreenassa heinäkuussa Lundberg keskusteli yhteistyöministeri *Anne Bernerin* kanssa kestävän kehityksen merkityksestä Pohjoismaille. Lundberg ja neuvoston varapresidentti *Juho Eerola* osallistuivat Porissa myös paneeliin, jonka aiheena oli "Yhdessä Pohjolasta maailman integroitunein alue?". Tässä paneelissa olivat mukana myös Suomen valtuuskunnan jäsenet *Anna-Maja Henriksson* ja *Katri Kulmuni*. Norjan Arendalissa Arendalsuka-tapahtumassa elokuussa Lundberg keskusteli aiheesta "Pohjolan paikka Euroopassa" yhdessä Norjan pohjoismaisen yhteistyöministerin *Frank Bakke-Jensenin* kanssa. Arendalissa aiheena oli myös Pohjola maailman integroituneimpana alueena. Tämän lisäksi Lundberg tapasi Arendalin koululaisten kanssa Pohjoismaiden neuvoston lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinnon ehdokkaita.

Islannissa Fundur fólksins -tapahtuma järjestettiin syyskuun alussa Akureyriissä. Lundberg avasi tapahtuman ja osallistui muun muassa rajaesteitä sekä pohjoismaista luottamusta koskeviin keskusteluihin.

Pohjolan arktiset alueet

Osana kertomusvuoden arktista painotusta neuvoston presidentti *Britt Lundberg* kävi syyskuussa vierailulla Norjan Tromssassa tutustumassa arktisiin toimijoihin. Norjan arktisen yliopiston rehtori *Anne Husebekk* esitteli yliopiston toimintaa. Lundberg tapasi myös Arktisen neuvoston sihteeristön johtajan *Nina Buvang Vaajan*. Arktisen neuvoston sihteeristö on vuodesta 2013 toiminut pysyvästi Tromssassa, ja se toimii puheenjohtajanaan hallinnollisena elimenä. Sihteeristön johtaja kiitteli sitä, miten Suomi on osannut nivoa yhteen satavuotisjuhlaansa ja puheenjohtajuutensa Arktisessa neuvostossa ja Pohjoismaiden neuvostossa ja miten ohjelmat tukevat toisiaan. Johtaja peräänkuulutti yhteistyön ankkurointia paikallistasoon, jotta saataisiin parempaa paikallista arktista tuntemusta yhteistyöhön.

Norsk Polarinstitutissa Lundberg tapasi instituutin johtajan *Ole Arve Misundin*. Norsk Polarinstitut on tutkimuslaitos, joka on erikoistunut Norjan arktiseen alueeseen ja tekee tutkimustyötä niin Arktiksella kuin Antarktiksella. Arktisissa asioissa se on Norjan viranomaisten strateginen neuvonantajaelin ja instituutti on laatinut kansalliset ympäristötavoitteet arktisen alueen toiminnalle.

Yhteistyö saamelaiden toimijoiden kanssa

Kertomusvuoden alusta Suomen, Ruotsin ja Norjan saamelaiskäräjillä on Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston kautta laajennettu tarkkailijan asema Pohjoismaiden neuvostossa. Näiden kolmen Pohjoismaan saamelaiskäräjillä oli jo ennen 2017 tarkkailijan asema neuvostossa ja siten oikeus osallistua neuvoston istuntoihin. Laajennettu tarkkailijan asema antoi saamelaisten edustajille oikeuden osallistua neuvoston valiokuntakokouksiin silloin, kun niissä käsitellään saamelaisia koskevia asioita. Uudistus ei kuitenkaan antanut saamelaisedustajille äänioikeutta valiokuntakokouksissa. Päätös tehtiin vuoden 2016 puolella, mutta uudistus astui virallisesti voimaan vuoden 2017 alusta, samanaikaisesti kun Pohjoismaiden neuvoston tarkistettu työjärjestys astui voimaan.

Pohjoismaiden neuvosto kannattaa yhteyksien vahvistamista Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston kanssa. Tätä työtä Pohjoismaiden neuvosto on kertomusvuonna edistänyt, kun neuvoston presidentti *Britt Lundberg* osallistui Ruotsin Saamelaiskäräjien avajaisiin Östersundissa elokuussa. Saamelaiskäräjien avajaisia kunnioitti läsnäolollaan myös Ruotsin kruununprinsessa Victoria. Avajaisissa esiteltiin uuden mandaatitkauden käräjien kokoonpano. Poliittisena tavoitteena on YK:n alkuperäiskansasopimuksen implementointi sekä metsäelinkeinon ja poroelinkeinon yhteensovittaminen siten, että ne tukevat toisiaan paremmin. Ruotsin kulttuuriministeri *Alice Bah Kuhnke* nosti puheessaan esiin saamelaisten kokemaa rasismia. Ministeri sanoi työskentelevänsä aktiivisesti vahvistaakseen saamelaisten itsehallintoa ja saamelaiskäräjien valtaa. Onnittelupuheenvuoroja kävivät pitämässä myös Norjan ja Venäjän saamelaiskäräjien puheenjohtajat sekä useat suurlähettiläät, kunnanjohtajat, uskonnollisten yhteisöjen johtajat ja saamelaisjärjestöjen edustajat.

Neuvoston presidentti Lundberg otti puheessaan esiin Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston oikeuden osallistua laajennetussa tarkkailijaroolissaan neuvoston valiokuntakokouksiin saamelaisasioita käsiteltäessä. Presidentti mainitsi rajaestetyön sellaiseksi teemaksi, joka on molemmilla foorumeilla korkealla asialistalla. Saamelaisten tapa lainata luontoa on hyvä esimerkki luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja YK:n 2030 -tavoitteiden mukainen.

6. Pohjoismaiden neuvosto kansainvälisillä areenoilla

Pohjoismaiden neuvoston työ on ulospäinsuuntautunutta, ja neuvosto toimii läheisessä yhteistyössä monien Pohjolan ulkopuolella toimivien kansainvälisten ja alueellisten parlamentaaristen järjestöjen kanssa. Myös neuvoston parlamentaarikot osallistuvat laajasti kansainväliseen toimintaan, ja neuvoston

puheenjohtajisto nimeää neuvoston jäseniä kansainvälisiin raportointitehtäviin. Kertomusvuonna puheenjohtajiston suomalaisjäsenistä edustaja *Erkki Tuomioja* toimi Pohjoismaiden neuvoston Venäjä-, Valko-Venäjä- ja Pohjoisen ulottuvuuden raportoijana ja edustaja *Wille Rydman* neuvoston Itämeri-raportoijana.

6.1 Pohjoismaiden neuvoston uusi kansainvälinen strategia

Pohjoismaiden neuvoston uusi kansainvälinen strategia hyväksyttiin istunnossa Helsingissä. Neuvoston kansainvälinen toiminta tulee vuosina 2018–2022 keskittymään lähialueille Baltiaan, Arktiselle alueelle ja EU:hun. Muita toiminnan painopisteitä ovat YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumisen edistäminen sekä maahanmuuttoon ja kotouttamiseen liittyvät teemat. Pohjoismaista mallia ja pohjoismaisia arvoja edistetään ja tehdään tunnetuksi maailmalla. Istunnossa neuvoston presidentti *Britt Lundberg* toimi strategian esittelijänä, ja hän toimi myös neuvoston kansainvälisen työryhmän puheenjohtajana, jonka vastuulla strategian laatiminen oli. Neuvoston edellinen kansainvälinen strategia laadittiin vuosille 2013–2017.

Pohjoismaiden neuvoston kansainvälinen strategia antaa suuntaa sille, mitä kansainvälisiä suhteita ja teemoja neuvosto priorisoi tulevassa toiminnassaan. Strategiassa tunnistetaan myös alueita, joilla neuvosto kehottaa Pohjoismaiden hallituksia vahvistamaan kansainvälistä toimintaansa. Esimerkiksi strategiassa suositellaan Pohjoismaisten lähetystöjen ja edustustojen sijoittamista samoihin tiloihin yhteistyön edistämiseksi. Pohjoismaiden neuvosto haluaa priorisoida yhteistyötä Pohjolan lähialueilla. Itämeri, Arktis ja EU ovat erityisasemassa.

Itämeren alue

Baltian maat ja Baltian yleiskokous ovat olleet Pohjoismaiden kansainvälisen yhteistyön peruspilari. Pohjoismaiden neuvosto pyrkii entisestään vahvistamaan yhteistyötä Baltian maiden kanssa. Itämeren parlamentaarikkokonferenssi (BSPC) kokoaa parlamentaarisia ja virkamiehiä kaikista Itämeren maista, minkä vuoksi se toimii yhä tärkeänä foorumina. Neuvosto pyrkii siihen, että BSPC:n työstä tulee konkreettisempaa ja ratkaisukeskeisempää.

Arktinen alue

Arktiksella on suuri merkitys koko Pohjolle, ja se on itsestään selvä osa Pohjoismaiden kansainvälistä työtä. Kaikki Pohjoismaat ovat mukana Arktisessa neuvostossa ja Arktisen alueen parlamentaarikkojen yhteistyöelimestä (SCPAR), jossa Pohjoismaiden neuvosto on tarkkailijana. Kanada, USA ja Venäjä ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita. Länsi-Pohjolan neuvosto on viime vuosina vahvistanut arktista yhteistyötään ja saanut tarkkailijan aseman Arktisessa neuvostossa.

EU

Maailmassa, joka on yhä epävakampi ja vaikeampi ennakoida, on tärkeää vahvistaa yhteyksiä läheisten ystävien ja ennakoitavien yhteistyökumppaneiden kanssa. Monet näistä ovat EU:ssa, kuten Saksa ja Benelux-maat. Brexitistä huolimatta Iso-Britannia on Pohjoismaiden luonnollinen kumppani.

EU on tulevaisuudessakin erityisen tärkeä organisaatio kaikille Pohjoismaille, myös ei-EU-jäsenmaille. Tämän vuoksi Pohjoismaiden neuvosto haluaa vahvistaa yhteyksiä europarlamentaarikkoihin ja EU:n eri instituutioihin. Pohjoismaiden neuvostolla on syyskuusta 2017 lähtien ollut oma työntekijä Brysselissä, joka yhdessä Pohjoismaiden parlamenttien Brysselissä toimivien työntekijöiden kanssa pyrkii edistämään yhteydenpitoa.

Suomen puheenjohtajuusohjelman motto, *Yhdessä – Tillsammans*, kuvastaa hyvin Pohjoismaita. Olemme yksittäin pieniä, mutta yhdessä suuria. Yhdessä Pohjoismaat muodostavat maailman yhdentoista suurimman talouden, yhteiskuntamalli on kestävä, ja yhteiskunnat ovat poliittisesti ja taloudellisesti vakaat (rauha, vapaus, tasa-arvo, luottamus, demokratia). Strategiassa todetaan, että Pohjoismailla on hyvät perusedellytykset osallistua rakentavasti keskusteluun Euroopan ja maailman tulevaisuudesta.

Pohjoismaiden neuvosto pyrkii siihen, että Pohjoismaiden hallitukset hyödyntävät nykyistä enemmän pohjoismaisen yhteistyön mahdollisuuksia. Valmistelevien pohjoismaisten kokousten ja koordinoinnin tulee olla mieluummin sääntö kuin poikkeus. Kansainvälisessä työssä neuvoston tulisi aina keskeisesti pitää demokratiaa, oikeusvaltiota, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia esillä. Pohjoismaiden tulee olla edelläkävijöitä ääriilikkeiden, epädemokraattisten asenteiden, rasismien ja kaikissa muissa muodoissa esiintyvän vihan ja syrjinnän vastaisessa työssä.

Pohjoismaat korostavat tasa-arvoista yhteiskuntaa ja kannattavat hyvinvointivaltiota. Pohjoismaat ovat myös se alue maailmassa, jossa on vähiten korruptiota ja eniten avoimuutta ja luottamusta, mikä on edesauttanut Pohjoismaiden taloudellista menestystä. YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ovat maailman yhteinen toimintasuunnitelma köyhyyden poistamiseksi, eriarvoisuuden vähentämiseksi ja ilmastokriisin ratkaisemiseksi ennen vuotta 2030. Neuvosto haluaa pyrkiä siihen, että YK:n kestävyystavoitteet saavat enemmän huomiota kahdensivuisissa keskusteluissa ja kansainvälisillä foorumeilla.

Euroopan sisäinen yhtenäisyys on koetuksella muun muassa erityisesti Afrikan ja Lähi-idän maista tulevan kasvaneen pakolais- ja maahanmuuttovirran takia. Tämän vuoksi Pohjoismaiden neuvosto haluaa pyrkiä siihen, että useammat maailman maat kantavat vastuuta pakolaismigraation ratkaisemiseksi sekä että lisätään yhteistyötä ja parhaiden käytäntöjen jakamista hyvin onnistuneesta pakolaisten ja maahanmuuttajien kotouttamisesta.

Yhdessä Pohjoismailla on suuri strateginen ja sotilaallinen merkitys. Pohjoismaiden puolustusyhteistyö ei uhkaa ketään, vaan vaikuttaa alueen vakauteen ja ennakoitavuuteen. Pohjoismaat jatkavat rauhanvälitystä ja siviilikriisinhallintaa koskevia panostuksia.

6.2 Ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittinen yhteistyö

Ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö

Pohjoismaiden neuvosto käsittelee yhä enemmän ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan liittyviä aiheita. Neuvoston puheenjohtajiston jäsenet ja Pohjoismaiden pääministerit, ulkoministerit ja pohjoismaisen yhteistyön ministerit tapaavat säännöllisesti muun muassa neuvoston istunnon yhteydessä.

Kertomusvuoden istunnon tapaamisissa keskusteltiin ajankohtaisista teemoista. Neuvoston puheenjohtajiston ja pohjoismaisten pääministerien kokouksessa keskusteltiin kahdesta teemasta: pohjoismaisista rajaesteistä ja niiden poistamisesta sekä pohjoismaisesta EU-yhteistyöstä. Puheenjohtajiston ja Pohjoismaiden ulkoministereiden kokouksessa keskusteltiin rauhanvälityksestä, siitä mitä Pohjoismaat voivat tehdä yhdessä levottomana aikana, YK:n kestävä kehityksen tavoitteista, epävarmuudesta Itämeren alueella sekä Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyöstä yleisesti. Puheenjohtajiston ja Pohjoismaiden yhteistyöministerien kokouksessa keskusteltiin pohjoismaisesta lapsi- ja nuorisoyhteistyöstä, sosiaalialan strategisesta selvityksestä sekä ministerineuvoston budjetista vuodelle 2019.

Istunnossa käsiteltiin kansainvälistä politiikkaa ja kuultiin pohjoismaisten ministereiden selonteot ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Ulkoministereiden kanssa käydyssä täysistuntokeskustelussa Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajanaan Norjan ulkoministeri *Ine Marie Eriksen Sjøreide* esitteli ulkopoliittisen selonteon. Istunnossa olivat paikalla myös Suomen ulkoministeri *Timo Soini*, Tanskan ulkoministeri *Anders Samuelsen* ja Ruotsin ulkoministeri *Margot Wallström*.

Ulkoministerien puheenvuoroissa nostettiin esille Pohjoismaiden menestys kansainvälisillä mittareilla mitattuna sekä niiden kansainvälinen vastuunotto monilla aloilla, kuten rauhantyössä sekä kestävässä kehityksessä. Samalla korostettiin pohjoismaisen yhteistyön ja sen vahvistamisen tärkeyttä. Pohjoismaiden strategista kumppanuutta vahvistamalla voidaan parantaa Pohjolan turvallisuutta epävarmassa kansainvälispoliittisessa tilanteessa sekä saattaa Pohjolan ääni paremmin kuuluviin kansainvälisissä järjestöissä. Esille nostettiin myös transatlanttisten suhteiden ylläpidon merkitys Yhdysvaltain uuden hallinnon tuomista haasteista huolimatta sekä viimeaikainen pakolaistilanne. Ruotsin ulkoministerin puheenvuoro painottui

Ruotsin toimiin YK:n turvallisuusneuvoston vaihtuvana jäsenenä. Ruotsin toimintaa ovat ulkoministerin mukaan ohjanneet ihmisoikeudet, feministinen ulkopoliittinen linja sekä ilmastoturvallisuuden esilletuonti. Muita Pohjoismaita kehoitettiin myös tukemaan YK:ta uudistumispyrkimyksissä.

Selontekoja seurasivat puolueryhmien kommentit sekä vilkas ulkopoliittinen keskustelu, jossa pääaiheiksi nousivat ydinaseiden vastaiset toimet sekä maahanmuuttokysymykset. Esille nousivat myös rauhanturvamisen tehostaminen sekä naisten aseman parantaminen kansainvälisesti.

Tanskan tasa-arvo- ja yhteistyöministeri *Karen Ellemann* antoi selonteon pohjoismaisen yhteistyön lujittamisesta liittyen EU:ssa tehtävään politiikkaan. EU-politiikka on noussut yhä vahvemmin esille Pohjoismaiden ministerineuvoston työssä. Sen prioriteetteina ovat olleet pohjoismaisen yhteistyön vahvistaminen EU-asioissa, koordinaatio EU-lainsäädännön toimeenpanemisessa sekä EU-lainsäädännöstä syntyvä raja-esteyhteistyö. Lainsäädäntöyhteistyön osalta odotetaan sitä koskevan selvityksen valmistumista ennen seuraaviin toimiin ryhtymistä. EU-yhteistyössään ministerineuvosto pyrkii tiiviiseen yhteistyöhön Pohjoismaiden neuvoston kanssa, mitä helpottaa neuvoston Brysselin toimiston perustaminen.

Kuten edelliset puheenjohtajamaat, myös Suomi korosti pohjoismaisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä puolustuspolitiikan tärkeyttä puheenjohtajuusohjelmassaan. Neuvostolla on tärkeä rooli näiden asioiden eteenpäinviemisessä, ja kysymys on siitä, miten Pohjoismaat voivat tehdä enemmän yhteistyötä näillä sektoreilla.

Pohjoismainen kehitysyhteistyö

Yhtenä Suomen puheenjohtajuusohjelman tavoitteena oli kutsua pohjoismaiset kehitysministerit neuvoston istuntoon käymään keskustelua globalisaatiohallintaan liittyvistä kysymyksistä ja tällä tavoin myös kannustaa kehitysministereitä tekemään tiiviimpää pohjoismaista yhteistyötä. Tämä tavoite toteutui, ja istunnon kyselytunnin teemaksi valittiin pohjoismaiset kehitysyhteistyökysymykset.

Istunnon kyselytunnilla olivat vastaamassa ulkomaankauppa- ja kehitysministeri *Kai Mykkänen* ja Norjan ulkoministeri *Ine Marie Eriksen Sørreide*, joka vastaa myös kehitysapukysymyksistä. Ministereille esitettiin laajalti kehitysyhteistyön ajankohtaisasioihin liittyviä kysymyksiä. Suomen valtuuskunnasta kysymyksiä esittivät neuvoston presidentti *Britt Lundberg* sekä valtuuskunnan jäsenet *Eva Biaudet*, *Wille Rydman* sekä *Johanna Karimäki*. Ministereille osoitetut kysymykset koskivat pohjoismaisen kehitysyhteistyön tiivistämisen mahdollisuuksia, kehitysapuvarojen ohjautumista kaikkein köyhimpiin maihin, infrastruktuuripohjaan ja kestäväan talouskasvuun suuntautuvia kehitysinvestointeja sekä länsimaiden kehitysmaihin suuntaaman ilmatorahoituksen toteutumista. Ministeri Mykkäselä osoitettiin myös kysymys Suomen kehitysapuvarojen riittämättömydestä.

Puolustuspoliittinen yhteistyö

Pohjoismaiden neuvosto järjestää joka vuosi pohjoismaista puolustuspoliittista yhteistyötä käsittelevän pyöreän pöydän kokouksen Nordefco-puheenjohtajamaassa (Nordic Defence Cooperation). Tilaisuuteen kutsutaan pohjoismaiset puolustusministerit, neuvoston puheenjohtajiston jäsenet ja Pohjoismaiden parlamenttien puolustusvaliokuntien puheenjohtajat. Tänä vuonna Suomi toimi puheenjohtajana sekä Nordefco-yhteistyössä että Pohjoismaiden neuvostossa, ja pyöreän pöydän keskustelu pohjoismaisesta puolustuspoliittisesta yhteistyöstä järjestettiin Smolnassa 12. syyskuuta. Keskustelun aiheina olivat pohjoismaisen puolustusalan yhteistyön Nordefcon tuleva visio ja syventynyt yhteistyö Pohjoismaiden välillä sekä huoltovarmuus ja kansallinen turvallisuus. Keskustelua johti neuvoston presidentti *Britt Lundberg*.

Aloituspuheenvuorossaan Lundberg totesi turvallisuustilanteen muuttuneen lähialueella viimeisten vuosien aikana. Uudet haasteet, kuten kyber- ja hybridiuhat, ovat tulleet mukaan kuvaan muuttaen yhteis-

kuntaa haavoittuvammaksi. Itämeren alueen strateginen merkitys on kasvanut ja alueen sotilaallinen toiminta lisääntynyt. Lähialueiden muuttunut turvallisuuspolitiikka heijastuu myös pohjoismaiseen puolustusyhteistyöhön.

Suomen puolustusministeri *Jussi Niinistö* totesi alustuksessaan turvallisuustilanteen olevan maailman mitakaavassa poikkeuksellisen haastava. Turvallisuuspolitiikan muutos näkyy Suomen Nordefcon puheenjohtajakauden painopisteissä. Ensisijainen tavoite on yhteisen tilannetietouden edistäminen Nordefcon kautta, yhteistoimintakyvyn tiivistäminen sekä alueellisen turvallisuuden lujittaminen. Suomen Nordefco-puheenjohtajuuskauden prioriteetteihin viitaten ministeri Niinistö mainitsi kaksi käytännön yhteistyöaloitetta: logistista varautumista ja huoltovarmuutta käsittelevä asiantuntijaseminaari sekä Suomessa syyskuussa toimintansa aloittanut kansainvälinen Hybridiosaamiskeskus. Ministeri Niinistö katsoi, että Nordefcon vision uudistaminen on vääjäämättä edessä, koska vuoden 2009 yhteisymmärryspöytäkirja ja vuonna 2013 laadittu visio kuvaavat hyvin toisenlaista maailmaa kuin mikä tänään on vastassa.

Puolustusvoimain komentaja, kenraali *Jarmo Lindberg* loi nopean katsauksen Nordefcon 10-vuotiseen historiaan. Nordefco ei ole puolustus- eikä sotilasliitto, eikä se korvaa muita yhteistyöjärjestelyitä ja -alustoja. Sotilaallisesta näkökulmasta pohjoismaisella puolustusyhteistyöllä on kuitenkin selkeä hyöty, esimerkiksi toimintatapojen ja tilannekuvan yhtenäistämällä, hankkimalla ja ylläpitämällä puolustusmateriaalia yhdessä, välttämällä toiminnallisia päällekkäisyyksiä ja syventämällä puolustussektorin osaamista. Turvallisuuspäristön muutos, kiristyneet taloudelliset realiteetit, valtioiden keskinäisriippuvuuden lisääntyminen, puolustusmateriaalin kallistuminen ja entistä haastavammat sotilaalliset kriisinhallintatehtävät korostavat entisestäänkin pohjoismaisen yhteistoiminnan ajankohtaisuutta ja kehittämistarpeita. On tarkoituksemukaista, että Nordefcon Visio 2020 päivitetään vastaamaan vallitsevaa turvallisuustilannetta ja samassa yhteydessä tarkennetaan Nordefco-rakenteiden toimintaa.

Suomen huoltovarmuuskeskuksen toimitusjohtaja *Raimo Luoma* näki monia mahdollisuuksia syventää yhteistyötä huoltovarmuuskysymyksissä Pohjoismaiden välillä. Pohjoismainen kehys on Suomen kansainvälisen huoltovarmuusyhteistyön keskeisin ulottuvuus. Luoma totesi, että Pohjoismaiden välillä on keskinäisriippuvuuksia erityisesti sähkön toimitusvarmuuden, tietoliikenteen, meriliikenteen, pohjoisen maaliikenteen sekä finanssialan näkökulmasta. Huoltovarmuudesta keskusteltaessa esiin nousivat mm. yhteis-pohjoismaiset energiaratkaisut ja siirtoyhteydet muun muassa Pohjoiskalotin alueella, kyberturvallisuus sekä yleisesti huoltovarmuuskysymysten priorisointi Suomessa ja Pohjoismaissa.

Keskustelun veti yhteen Norjan valtuuskunnan puheenjohtaja *Sonja Mandt*. Hän katsoi, että pohjoismaisen puolustusyhteistyön tärkeimmät kysymykset ovat, miten tehdä yhteistyötä paremmin ja kuinka suuri on pohjoismaisen yhteistyön tarve. On tärkeää, että Nordefcon visio on edelleen kunnianhimoinen ja että yhteistyötä uudistetaan. Norja toimii Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajanaan vuonna 2018, ja pohjoismainen puolustus- ja turvallisuusyhteistyö tulee olemaan Norjan puheenjohtajuusohjelman pääteemana.

Kyberturvallisuus

Islannissa pidetyn neuvoston syyskokouksien yhteydessä pidettiin yhteiskokous kyberturvallisuudesta. Kokouksen avasi neuvoston presidentti *Britt Lundberg*, joka mainitsi puheessaan, että niin kyber- kuin hybridiuhat ovat tulleet pysyviksi ilmiöiksi. EU on vuonna 2013 laatinut kyberturvallisuusstrategian, jota on aktiivisesti implementoitu. Niin kyber- kuin hybridiuhkia vastaan työskentelee Euroopan hybridikeskus, joka on juuri avattu Helsingissä. Lundberg kertoi, että Pohjoismaiden neuvosto on ollut aktiivinen kyberkysymyksissä ja on tärkeää, että neuvosto edesauttaa omalta osaltaan turvallisuutta digitaalisessa maailmassa. Pohjoismaat tekevät jo nyt paljon yhteistyötä kyberturvallisuuden eteen.

Islannin kyberturvallisuusneuvoston puheenjohtaja *Sigurd Emil Pálsson* totesi esityksessään, että tietokoneet ja internet ovat merkittävässä roolissa kaikilla yhteiskuntamme osa-alueilla. Uusi tekniikka luo

mahdollisuuksia paremmalle elämänlaadulle mutta myös uusille rikollisuuden muodoille, ja erilaiset verkko-ohjelmakäytöt ovat yleistyneet. Kyberhyökkäysten kirjo on kasvanut, väärennetyt uutiset ja kybersodankäynti vaativat esimerkiksi Euroopan komissiolta vastatoimenpiteitä. Pohjoismaisella yhteistyöllä on myös suuri vaikutus.

Sekä turvallisuus- että kyberpainotukset neuvoston ja ministerineuvoston puolella jatkuvat. Norjan Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajuusohjelma vuodelle 2018 korostaa kestävää ja turvallista Pohjolaa. Norjan puheenjohtajuuskauden ohjelma rakentuu neljän teeman varaan, jotka kaikki korostavat turvallisuutta: 1) terveysteknologia ja potilasturvallisuus, 2) koulutus, kotouttaminen ja liikkuvuus, 3) meriympäristö ja meriturvallisuus sekä 4) puolustus ja turvallisuus. Norja tulee pitämään esillä pohjoismaista digiturvallisuuden ja yhteiskuntaturvallisuuden yhteistyötä. Lisäksi pohjoismaista puolustusyhteistyötä tuetaan siten, että neuvosto järjestää vuoden 2018 puolustuspoliittisen pyöreän pöydän keskustelun yhdessä Nordefcon puheenjohtajamaa Norjan kanssa.

Ruotsin Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2018 puheenjohtajuusohjelman teemoina ovat osallistava, innovatiivinen ja turvallinen Pohjola. Yksi kolmesta painopisteestä on laajan turvallisuuden käsite ja yhteiskuntaturvallisuus. Turvallinen ja avoin Pohjola keskittyy pohjoismaisen valmiushenkilöstön yhteistoiminnan kehittämisen, siviiliturvallisuuden resurssien kasvattamiseen ja radikalisaation torjumiseen. Myös pohjoismaista oikeussektorin yhteistyötä järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunnan osalta kehitetään ja Baltian maiden kanssa tehtävää yhteistyötä lisätään ihmiskaupan torjumiseksi. Kaksi muuta teemaa hallituspuolen yhteistyön painopisteinä ovat osallistava Pohjola sekä innovatiivinen ja kestävä kehityksen Pohjola.

6.3 Rauhanvälitys

Pohjoismailla on paljon annettavaa maailmalle, mitä tulee visioon rauhanomaisesta rinnakkaiselosta. Useat Pohjoismaat ovat tulleet tunnetuiksi rauhanvälittäjän roolistaan maailman konfliktialueilla. Pohjoismaissa on useita rauhanvälitykseen keskittyneitä toimijoita. Samaan aikaan Pohjoismailla on konfliktinratkaisussa ja rauhanvälityksessä erilaisia vahvuuksia ja heikkouksia.

Rauhanvälitys oli kertomusvuonna vahvasti esillä Pohjoismaiden neuvoston työssä. Aiheesta järjestettiin seminaari neuvoston puheenjohtajiston kesäkokouksen yhteydessä, ja istunnossa puhumassa oli Nobelin rauhanpalkinnon saanut presidentti *Martti Ahtisaari*. Lisäksi käsiteltiin jäsenaloite aiheesta, joka hyväksyttiin suosituksena.

Jäsenehdotusta rauhanvälityksen vahvistamisesta pohjoismaisena tavamerkinä käsiteltiin kertomusvuonna puheenjohtajiston kokouksissa ja istunnossa. Ehdotus sisälsi useita toimenpide-ehdotuksia Pohjoismaiden hallituksille. Pohjoismaiden pääministerien tulisi sisällyttää rauhanvälitys ja rauhanneuvottelut yhdeksi teemaksi hankkeeseen, jossa pohditaan Pohjolan roolia globaalisti. Jossain tulevassa strategisessa selvityksessä tulisi keskittyä pohjoismaiseen yhteistyöhön rauhan rakentajana maailman konfliktialueilla. Lisäksi ehdotettiin, että Pohjoismaat lanseeraavat yhteisen rauhanneuvotteluihin keskittyvän korkea-asteen tutkinnon ja että perustetaan pohjoismaisen rauhanvälitysarkisto, johon kootaan kaikki rauhanneuvotteluihin liittyvä aineisto. Istunnon ajankohtaiskeskustelun päätteeksi tämä jäsen ehdotus hyväksyttiin. Suositukseen ei tullut mukaan rauhanarkiston perustaminen, vaan päätöksessä korostettiin ainoastaan tarvetta selvittää mahdollinen rahoitus.

Rauhanvälitystä koskeva seminaari pidettiin neuvoston puheenjohtajiston kesäkokouksen yhteydessä Ahvenanmaalla kesäkuun lopussa. Teemat käsitelivät rauhanrakentamista ja konfliktinratkaisuja. Keskustelutilaisuuden kaksi vieraspuhujaa olivat kansanedustaja ja ulkoministerin erityisedustaja *Pekka Haavisto* sekä Ahvenanmaan rauhaninstituutin johtaja *Kjell-Åke Nordquist*.

Istuntokeskustelu rauhanvälityksestä

Istunnon ajankohtaiskeskustelun teemana oli rauhanvälitys. Keskustelun avasi presidentti *Martti Ahtisaaren* alustus Pohjoismaiden roolista rauhanvälityksessä. Alustuksen pääviestinä oli kehoitus katsoa rauhanvälitystä laajana kokonaisuutena, jossa väkivallan pysäyttämisen lisäksi on otettava huomioon yhteiskunnallisen luottamuksen sekä taloudellisten ja poliittisten mahdollisuuksien rakentaminen. Pohjoismailla on tässä suhteessa osallistavalla, tasa-arvoisella yhteiskuntamallillaan erityisen paljon tarjottavaa.

Ahtisaari totesi puheessaan, että nykyisten konfliktien pohjasyitä yhdistää kokemus epätasa-arvosta. Pohjoismaiden vahvuus rauhanvälittäjinä on jaettu arvopohja, joka perustuu demokratiaan, oikeusvaltioon ja yhteiskuntamalliin, jossa kaikkia kohdellaan samanarvoisina. Samalla Pohjoismaat tarjoavat mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen osallisuuteen ja yksilön aseman parantamiseen. Nämä arvot sopivat hyvin rauhanvälityksen pohjaksi. Konflikteista toipuvassa yhteiskunnassa on tärkeää kyetä tarjoamaan poliittisten osallistumismahdollisuuksien lisäksi laadukasta koulutusta, asumista ja terveydenhuoltoa. Ahtisaari korosti luottamusta niin pohjoismaisena arvona kuin rauhanvälityksen pohjana. Ilman luottamusta ei voi syntyä rauhaa, ja luottamusta voi luoda vain tarjoamalla ihmisille mahdollisuuden vaikuttaa omaan tulevaisuuteensa. Tässä suhteessa on tärkeää, että myös vähemmistöille tarjotaan mahdollisuus saada äänensä kuuluviin.

Alustusta seuranneessa keskustelussa tuotiin esille rauhanvälityksen vahvistaminen pohjoismaisena tavaramerkkinä, naisten osallisuus rauhanneuvotteluissa, historiantutkimuksen mahdollisuudet rauhanvälityksen instrumenttina sekä YK:n turvallisuusneuvoston ja erityisesti Yhdysvaltain vastuu rauhan ylläpidossa. Keskusteltiin myös siirtolais- ja pakolaistilanteesta, ydinaseriisunnasta sekä Itämeren alueen turvallisuustilanteen parantamisesta.

6.4 Muu kansainvälinen yhteistyö

Transatlanttinen yhteistyö

Tukholmassa huhtikuussa pidetyssä neuvoston teemaistunnossa pääteemana olivat transatlanttiset suhteet ja erityisesti presidentti *Donald Trumpin* hallinnon toimien vaikutus Pohjoismaihin.

Teemaistunnon avasi neuvoston presidentti *Britt Lundberg*. Ruotsin ulkoministeri *Margot Wallström* piti ensimmäisen puheenvuoron, ja hän nosti puheessaan esiin Pohjoismaita koskevat ulkopoliittiset suhteet. Ulkoministeri Wallström totesi, että Pohjolan ja USA:n suhteet eivät ole vain presidenttien välisiä suhteita, vaan hallinnon, alueitten, yliopistojen ja muiden toimijoiden suhteita. Hän korosti, että USA:n uuden hallinnon myötä Pohjoismailla on entistä tärkeämpi rooli ilmastoasioissa.

Keskustelu Natosta nousi kerta toisensa jälkeen esiin niin alustuspuheenvuoroissa kuin varsinaisessa keskustelussa. Norjan pohjoismaisen yhteistyön ministeri *Frank Bakke-Jensen* puhui Naton tärkeydestä ja Norjan ja USA:n roolista siinä. Kommenttipuheenvuoroissa sekä kannatettiin että vastustettiin Suomen ja Ruotsin Natoon liittymistä. Natoon liittymistä Trumpin ollessa presidenttinä pidettiin riskaabelina, ja toisissa puheenvuoroissa korostettiin sitä, että maailman epävarmassa tilanteessa läheinen yhteistyö Naton ja USA:n kanssa on tärkeää. Lisäksi pohdittiin tasapainoa sen suhteen, kuinka paljon rahaa laitetaan puolustukseen verrattuna humanitäärisen apuun.

Pohjoismaiden neuvoston ja Baltian yleiskokouksen välinen yhteistyö

Pohjoismaiden neuvostolla on perinteisesti ollut hyvin tiivis yhteistyö Baltian yleiskokouksen kanssa. Myös kertomusvuonna neuvoston ja Baltian yleiskokouksen jäsenet ovat tavanneet useaan otteeseen. Kertomusvuoden aikana neuvoston puheenjohtajiston edustajat osallistuivat Baltian yleiskokouksen istuntoon ja vastaavasti Baltian yleiskokouksen edustajat osallistuivat neuvoston istuntoon Helsingissä.

Heti vuoden alussa neuvoston varapresidentti *Juho Eerola* osallistui Baltian yleiskokouksen oikeus- ja turvallisuuskomitean kokoukseen Tallinnassa. Kokouksen pääteemana oli Baltian maiden puolustusyhteistyö.

Baltian yleiskokouksen jäsenet olivat myös edustettuina epävirallisessa Itämeri-kokouksessa, joka järjestettiin Tukholmassa neuvoston teemaistunnon yhteydessä huhtikuussa alussa.

Baltian yleiskokouksen oikeus- ja turvallisuuskomitean toiseen kokoukseen toukokuussa osallistui neuvoston puheenjohtajiston edustajana *Erkki Tuomioja*. Kokouksen pääteemoja olivat geopoliittinen kehitys ja turvallisuus, hybridiuhat ja niiden vastustaminen, USA sekä Viron puheenjohtajuus EU:ssa. Puheenvuoroissa nousivat toistuvasti esiin Baltian maiden suhteet Venäjään. Kokouksessa todettiin, että puolustusta on kehitettävä ja yhteistyötä Baltian maiden ja myös Pohjoismaiden välillä on tiivistettävä. NATOn jäsenyys antaa Baltian maiden puolustusyhteistyölle raamit, ja suhteet USA:han ovat tärkeitä Baltian maille. NATOn lisäksi EU on Baltian maiden turvallisuuden peruspilari.

Neuvoston presidentti *Britt Lundberg* osallistui Baltian yleiskokouksen järjestämään yhteistyökonferenssiin Riiassa kesäkuussa. Konferenssin teemana oli ”Yhdessä yhteistyötämme vahvistaen”, ja Pohjoismaiden neuvoston lisäksi konferenssiin oli kutsuttu edustajia Benelux-maiden yhteisestä parlamentista, GUAM-maiden parlamentaarista yleiskokouksesta sekä Visegrad-maista. Konferenssin tarkoituksena oli keskustella yhteistyön merkityksestä itäisten kumppanien ja EU:n välillä. Vuonna 2009 perustetun Itäisen kumppanuuden poliittisen hankkeen tarkoitus on ollut syventää ja vahvistaa EU:n ja Armenian, Azerbaidžanin, Georgian, Moldovan, Ukrainan ja Valko-Venäjän välisiä suhteita. Konferenssissa pitämässään puheessaan Lundberg korosti, että parlamentaaristen kontaktien ylläpito on tärkeää tilanteessa, jossa Eurooppa kohtaa heikkenevän turvallisuuden ilmapiirin.

Neuvoston presidentti *Britt Lundberg* osallistui myös Baltian 36. yleiskokoukseen marraskuussa Tallinnassa. Yleiskokouksen istunnon avajaispuheessa otettiin esiin Baltian yhteistyön saavutuksia, kuten turismin ja liikenteen kehittäminen, koulutus ja tutkimus, lääketieteellinen yhteistyö sekä keskitettyjen lääkeostojen tuomat konkreettiset säästöt. Monissa puheissa toistui Venäjän uhka ja se, että Baltian maat yhdessä ovat voimakkaampia tätä uhkaa vastaan. Presidentti Lundberg kertoi puheessaan Pohjoismaiden neuvoston ja Baltian yleiskokouksen suhteista ja nosti esiin neuvoston uuden kansainvälisen strategian, jossa yhteistyö Baltian maiden kanssa on keskiössä.

Pohjoismaiden neuvoston ja Baltian yleiskokouksen puheenjohtajistojen välinen vuosittainen tapaaminen pidettiin marraskuun lopussa neuvoston puheenjohtajiston kokouksen yhteydessä Kööpenhaminassa. Asialistalla oli kertomusvuoden toiminta ja tulevan vuoden yhteiset toimet ja yhteistyö. Kokouksessa allekirjoitettiin myös järjestöjen välinen toimintasuunnitelma vuosille 2018–2019. Toimintasuunnitelmassa todetaan, että Pohjoismaiden neuvoston ja Baltian yleiskokouksen välisessä yhteistyössä pyritään löytämään yhteisiä ratkaisuja nykyisiin turvallisuus-, talous-, ympäristö-, demografisiin ja muihin haasteisiin alueen kasvun ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Toimintasuunnitelmassa mainitaan turvallisuus ja puolustus (mukaan lukien sisäinen turvallisuus ja ulkorajojen valvonta), energia, liikenne ja infrastruktuuri, terveydenhuolto ja sosiaaliset kysymykset, Itämeren ympäristönsuojelu sekä tutkimus ja koulutus strategisesti tärkeinä aloina, joilla koordinoitujen toimet ovat hyödyllisiä koko Pohjolan ja Baltian maiden alueelle.

Itäinen yhteistyö

Venäjän valtionduuman ja liittoneuvoston sekä Koillis-Venäjän alueparlamenttien edustajista koostuva parlamentaarikkovaltuuskunta vieraili huhtikuussa Islannissa Pohjoismaiden neuvoston järjestämällä opintomatalla, jossa he perehtyivät muun muassa terveystalouteen. Seuraava opintomatka on määrä järjestää Norjaan maaliskuussa 2018.

Tämän lisäksi Pohjoismaiden neuvoston edustajilla oli yhteinen tapaaminen ja lounas duuman ja liittoneuvoston valtuuskunnan kanssa istunnon yhteydessä Helsingissä, jonka aikana keskusteltiin muun muassa neuvoston ja Venäjän välisen yhteistyön tulevaisuudesta sekä tämän hetkisestä kansainvälispoliittisesta tilanteesta ja sen jännitteistä. Suomen valtuuskunnasta tapaamisiin osallistuivat neuvoston varapresidentti *Juho Eerola* sekä valtuuskunnan jäsenet *Wille Rydman*, *Erkki Tuomioja* ja *Maarit Feldt-Ranta*. Kokouksen

puheenjohtajana toiminut varapresidentti Eerola esitteli venäläiselle valtuuskunnalle Pohjoismaiden neuvoston kansainvälisen strategian pääpiirteittäin ja painotti oikeusvaltioperiaatteen, demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen tärkeyttä.

Pohjoismaiden neuvoston ja Venäjän välisissä suhteissa ei kertomusvuonna ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Istunnon yhteydessä järjestetyissä tapaamisissa ja keskusteluissa edustajat kuitenkin alleviivasivat pragmaattisen vuoropuhelun jatkuvuuden tärkeyttä ja pitivät istunnon yhteydessä järjestettyä tapaamista onnistuneena. *Olga Epifanovan* johtama Venäjän parlamentaarikkovaltuuskunta, johon kuuluivat edustajat *Vasilina Kulieva* ja *Grigori Ledkov* Venäjän valtionduumasta ja edustajat *Ljudmila Kononova*, *Aleksander Akimov* ja *Juri Važenin* Venäjän liittoneuvostosta, totesi tapaamisen päätteeksi järjestyn lounaskeskustelun yhteydessä pitävänsä Suomea monessa mielessä mallimaana ja välitti Suomen valtuuskunnalle ja eduskunnalle onnitelunsa 100-vuotiaalle Suomelle.

Pohjoismaiden ministerineuvostolla on toimintaa Luoteis-Venäjällä Venäjän ”ulkomaisen agentin” määräyksistä huolimatta. Ministerineuvoston Memorandum of Understanding -sopimus on voimassa, mutta pohjoismaisten toimistojen toiminta on ajettu alas. Ministerineuvosto on etsinyt muita muotoja yhteistyölle Luoteis-Venäjän kanssa, ja pohjoismaiset yhteistyöministerit päättivät 2016 uudesta yhteistyöohjelmasta Luoteis-Venäjän kanssa. Kaikissa ohjelman hankkeissa päävastuu on pohjoismaisella taholla, ja yhtenä kumppanina on venäläinen osapuoli. Käynnissä olevat hankkeet liittyvät ympäristöön, mediaan, hyvään hallintoon, ihmisoikeuksiin, sosiaalisiin kysymyksiin, yhteistyöhön kansalaisjärjestöjen kanssa sekä yhteistyöhön alkuperäiskansojen kanssa. Suomen Terveyden ja Hyvinvoinnin Laitos (THL) hallinnoi terveyden alan projektia.

Pohjoismaiden neuvoston ja Baltian yleiskokouksen perinteistä Valko-Venäjä-seminaaria ei järjestetty kertomusvuonna, vaan se lykkäytyi pidettäväksi vuoden 2018 puolella.

Itämeri-yhteistyö

Itämeren parlamentaarikkokonferenssin puheenjohtajamaana toimi vuonna 2017 Hampurin kaupunki-osavaltio, jonka painopistealueet olivat Itämeren alueen yhteistyö, demokraattinen osallistaminen internet- ja digiaikana, tiede- ja tutkimusyhteistyön tiivistäminen, kestävä matkailu sekä maahanmuuttoon ja kotouttamiseen liittyviin haasteisiin vastaaminen. Yhteistyö ministeritasolla on ollut jäissä Ukrainan kriisin alkamisesta lähtien, joten kesäkuussa Reykjavikissa järjestetty Itämeren valtioiden ulkoministerikokous oli ensimmäinen askel poliittisen dialogin palauttamiseksi.

Pohjoismaiden neuvoston Itämeri-raporttoija *Wille Rydman* osallistui huhtikuun lopussa Hampurissa Itämeren parlamentaarikkokonferenssin pysyvän komitean kokoukseen, jossa pohdittiin muun muassa internetin vaikutusta osallistavaan demokratiaan, hallitusten ja parlamenttien välisen Itämeri-yhteistyön tiivistämistä ja vuoropuhelun lisäämistä yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta kiinnostuneiden nuorten kanssa. Tämän lisäksi kokouksessa pohdittiin ajankohtaisia maahanmuutto- ja kotouttamisasiota.

Syyskuussa Hampurissa järjestetyssä Itämeren parlamentaarikkokonferenssin 26. istunnossa muistettiin Suomen itsenäisyyden 100-vuotishalaa eduskunnan kokoamassa *Suomi-Finland – 100 Years of Democracy* -näyttelyssä Hampurin raatihuoneella.

Barents-yhteistyö

Narjan-Marissa, Nenetsian autonomisessa piirikunnassa Venäjällä kesäkuun alussa järjestettyyn Barentsin parlamentaariseen konferenssiin osallistuivat eduskunnasta Suomen valtuuskunnan jäsenet *Johanna Karimäki*, *Ville Skinnari*, *Wille Rydman* sekä arktisen valtuuskunnan jäsen *Kari Kulmala*. Barentsin parlamentaarinen konferenssi järjestetään joka toinen vuosi Barentsin puheenjohtajuusmaassa, ja siihen osallistuu parlamentaarikoita muun muassa Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Venäjältä. Konferenssin pääteemoina olivat Barentsin alueen liikenneinfrastruktuurin kehittäminen ja ympäristönsuojelu. Konferenssiin

osallistui myös Duuman varapuhemiehistön jäsen *Olga Epifanova*. Edellinen Barentsin parlamentaarinen konferenssi järjestettiin Suomessa vuonna 2015 ja seuraava tullaan järjestämään Ruotsissa vuonna 2019.

Yhteistyö Ison-Britannian kanssa

Neuvoston presidentti *Britt Lundberg* vieraili puheenjohtajuusvuoden alussa tammikuussa Lontoossa osallistuakseen pohjoismaisen kulttuurivuoden virallisiin avajaisiin Lontoon Southbank-keskuksessa. Nordic Matters -kulttuurivuoteen kuului lukuisia pohjoismaisia näyttelyitä, konsertteja ja taiteellisia projekteja. Matkan aikana neuvoston presidentti tapasi Suomen Lontoon suurlähettilään *Päivi Luostarisen* ja lähetystöneuvos *Päivi Pihlajamäen*. Tapaamisen aiheina olivat Suomen puheenjohtajuusvuosi ja prioriteetit vuodelle 2017, Brexitin vaikutukset Pohjolaan sekä Pohjolan näkyvyys Isossa-Britanniassa.

Matkan aikana neuvoston presidentti kävi myös Ison-Britannian parlamentissa tapaamassa ylähuoneen Suomi-ystävyyssryhmän puheenjohtajaa, paronitar *Ramsay of Cartvalea*, ja ystävyysryhmän sihteerää, edustaja *Mr Janric Craigavonia*. Tapaamisissa keskusteltiin sekä Suomen puheenjohtajuusvuoden prioriteeteista, että Suomelle ja Isolle-Britannialle yhteisistä kiinnostavista poliittisista aiheista, muun muassa Skotlannin asemasta, EU-politiikasta ja yhteistyöstä maiden välillä. Brexitistä ja sen vaikutuksista eri tahoihin sekä taustoista kansan päätökselle keskusteltiin laajasti, koska pääministeri *Theresa Mayn* ilmoitus aiheeseen liittyen oli odotettavissa heti vierailun jälkeen.

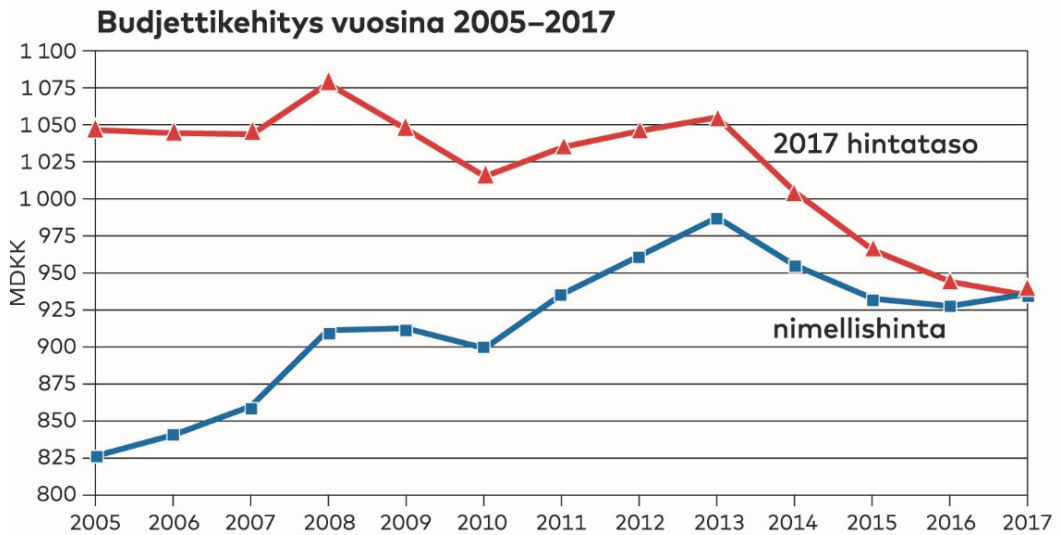
7. Pohjoismaisen yhteistyön budjetti

Pohjoismaiden ministerineuvoston eli hallitustenvälisen virallisen pohjoismaisen yhteistyön kertomusvuoden kokonaismenokehys 2017 oli 935 091 000 Tanskan kruunua (n. 126 milj. euroa). Ministerineuvoston budjettia on kaudella 2014–2016 leikattu yhteensä 8 prosentilla kiinteinä hintoina. Kertomusvuonna budjetin kokonaiskehys oli muuttumaton verrattuna vuoteen 2016. Sektoriväläinen jako noudatti vuoden 2016 jakoa. Ministerineuvoston budjetista kustannetaan muun muassa yhteispohjoismaiset hankkeet ministerineuvoston kymmenellä eri sektorilla sekä pohjoismaisten laitosten ja yhteistyöelinten toiminta. Suomen maksuosuus budjetista vuonna 2017 oli 145 611 000 Tanskan kruunua (n. 19,6 milj. euroa).

Pohjoismaisen yhteistyön budjetti rahoitetaan ensisijaisesti maiden suorilla maksuilla. Ne määräytyvät erityisen jakoperusteen mukaan. Jakoperuste perustuu kunkin maan osuuteen Pohjoismaiden yhteenlasketusta bruttokansantulosta tuotantokustannushinnoin kahden viimeisimmän tiedossa olevan vuoden ajalta.

Maiden maksuosuudet prosentteina vuosina 2014–2017:

	2014	2015	2016	2017
Tanska	21,0	20,0	19,4	20,2
Suomi	16,3	15,5	15,7	15,8
Islanti	0,7	0,7	0,8	0,9
Norja	30,6	31,5	32,3	31,7
Ruotsi	31,4	32,3	31,8	31,4
Yht.	100,0	100,0	100,0	100,0

Pohjoismaiden neuvoston budjettityö

Pohjoismainen budjetti on poliittinen väline. Pohjoismaiden ministerineuvosto laatii budjettiehdotuksen, ja Pohjoismaiden neuvosto hyväksyy sen. Helsingin sopimuksen 64 artiklan mukaan ministerineuvoston tulee esittää menoarvioehdotuksensa neuvostolle lausuntoa varten ja neuvosto voi ehdottaa muutoksia painopistealueisiin ministerineuvoston esittämään budjettikehykseen. Ministerineuvoston tulee ottaa huomioon neuvoston näkemykset, ellei ole erityistä perustetta toimia toisin. Neuvostolla on näin ollen huomattava vaikutus budjettiin.

Budjettineuvotteluja ministerineuvoston ja neuvoston välillä tulevan vuoden budjetista käydään koko kalenterivuoden ajan. Neuvostossa budjettityö on puheenjohtajiston vastuulla, mutta puoluerhyvät nimeävät budjettityöstä vastaavan henkilön osallistumaan budjettineuvotteluihin. Neuvoston presidentti *Britt Lundberg* johti neuvoston budjettityötä kertomusvuonna ja vastasi neuvotteluista ministerineuvoston kanssa koskien vuoden 2018 budjettia. Neuvotteluita käytiin ministerineuvoston puheenjohtajamaa Norjan yhteistyöministeri *Frank Bakke Jensenin* kanssa kahteen otteeseen, keväällä ja syksyllä.

Vuoden 2018 budjetti pysyy kokonaisuutena samalla tasolla kuin vuoden 2017 budjetti. Joitakin painotuseroja kuitenkin löytyy. Budjettia ollaan kehittämässä pitkäjänteisempään suuntaan. Ministerineuvoston vuoden 2018 budjetti hyväksyttiin lopullisesti koko Pohjoismaiden neuvoston puolesta neuvoston istunnossa Helsingissä.

Pohjoismaiden neuvoston budjetti

Pohjoismaiden neuvoston budjetti on runsaat 36 miljoonaa Tanskan kruunua (noin 4,8 milj. euroa). Se on hallinnollinen budjetti, josta maksettavia kuluja ovat muun muassa puoluerhyvätuki, kokous- ja matkakustannukset, valiokuntien työ, tulkkaus ja kääntäminen, julkaisut sekä hallintokustannukset henkilöstö mukaan lukien. Ministerineuvoston ja neuvoston budjetit yhteenlaskettuna pohjoismainen yhteistyö maksaa noin neljä euroa suomalaista kohden vuodessa.

SUOMEN VALTUUSKUNTA 1.1. – 31.12.2017

Jäsenet

Valitut jäsenet

Arhinmäki, Paavo, vas
Eerola, Juho, ps, puheenjohtaja
Elo, Simon, ps (12.6. asti), sin (13.6. alkaen)
Feldt-Ranta, Maarit, sd, varapuheenjohtaja
Henriksson, Anna-Maja, r
Honkonen, Petri, kesk (9.2. asti)
Huhtasaari, Laura, ps
Juvonen, Arja, ps (9.2. asti)
Karimäki, Johanna, vihr
Katainen, Elsi, kesk (10.2. alkaen)
Koski, Susanna, kok
Kosonen, Hanna, kesk (6.9. asti)
Kulmuni, Katri, kesk
Kärnä, Mikko, kesk
Lundberg, Britt, ÅC
Pirttilahti, Arto, kesk
Raatikainen, Mika, ps (10.2. alkaen)
Rehula, Juha, kesk (7.9. alkaen)
Rydman, Wille, kok
Skinnari, Ville, sd
Staffas, Mikael, lib
Tuomioja, Erkki, sd
Vartiainen, Juhana, kok

Varajäsenet

Biaudet, Eva, r
Halmeenpää, Hanna, vihr
Honkonen, Petri, kesk (10.2. alkaen)
Häkkänen, Antti, kok (9.5. asti)
Jalonen, Ari, ps (12.6. asti), sin (13.6. alkaen)
Jonsson, Axel, ÅF
Kymäläinen, Suna, sd
Laitinen-Pesola, Jaana, kok
Lehti, Eero, kok (10.5. alkaen)
Lintilä, Mika, kesk (9.2. asti)
Louhelainen, Anne, ps (12.6. asti), sin (13.6. alkaen)
Maijala, Eeva-Maria, kesk
Mikkonen, Krista, vihr
Modig, Silvia, vas
Parviainen, Ulla, kesk
Ruoho, Veera, kok (7.9. alkaen)
Räsänen, Joonas, sd
Sirén, Saara-Sofia, kok (6.9. asti)
Talja, Martti, kesk

Tavio, Ville, ps
Wallin, Harry, sd
Wallinheimo, Sinuhe, kok
Wikström, Tony, ASD

Presidentti

Lundberg, Britt, ÅC

Varapresidentti

Eerola, Juho, ps

Valtuuskunnan työvaliokunta

Arhinmäki, Paavo, vas
Eerola, Juho, ps, puheenjohtaja
Feldt-Ranta, Maarit, sd, varapuheenjohtaja
Henriksson, Anna-Maja, r
Karimäki, Johanna, vihr
Kulmuni, Katri, kesk (15.2. asti)
Pirttilahti, Arto, kesk (15.2. alkaen)
Rydman, Wille, kok
Staffas, Mikael, Lib

Jäsenyydet puheenjohtajistossa, valiokunnissa, komiteoissa ja työryhmissä

Puheenjohtajisto

Eerola, Juho, ps
Lundberg, Britt, ÅC
Rydman, Wille, kok
Tuomioja, Erkki, sd

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa-valiokunta

Arhinmäki, Paavo, vas
Feldt-Ranta, Maarit, sd
Honkonen, Petri, kesk (9.2. asti)
Huhtasaari, Laura, ps, varapuheenjohtaja
Karimäki, Johanna, vihr
Katainen, Elsi, kesk (20.3. alkaen)

Kestävä Pohjola-valiokunta

Elo, Simon, ps (12.6. asti), sin (13.6. alkaen)
Koski, Susanna, kok
Kosonen, Hanna, kesk, puheenjohtaja (6.9. asti)
Kärnä, Mikko, kesk
Rehula, Juha, kesk (20.9. alkaen)

Kasvu ja kehitys Pohjolassa-valiokunta

Kulmuni, Katri, kesk
Pirttilahti, Arto, kesk
Skinnari, Ville, sd
Staffas, Mikael, Lib
Vartiainen, Juhana, kok

Hyvinvointi Pohjolassa-valiokunta

Henriksson, Anna-Maja, r
Juvonen, Arja, ps (9.2. asti)
Raatikainen, Mika, ps (20.3. alkaen)

Tarkastuskomitea

Koski, Susanna, kok
varajäsen Häkkänen, Antti, kok (9.5. asti)
varajäsen Lehti, Eero, kok (10.5. alkaen)

Vaalikomitea

Feldt-Ranta, Maarit, sd, varapuheenjohtaja

Budjettivastaavat

Eerola, Juho, ps

Rajaesteryhmä

Kulmuni, Katri, kesk, puheenjohtaja

Kansainvälinen strategia-työryhmä

Eerola, Juho, ps

YK-työryhmä

Kosonen, Hanna, kesk (6.9. asti)

Pohjoismaisen kulttuurirahaston hallitus

Arhinmäki, Paavo, vas
varajäsen Juvonen, Arja, ps (9.2. asti)
varajäsen Karimäki, Johanna, vihr (10.2. alkaen)

Pohjoismaiden Investointipankin tarkastuskomitea

Pirttilahti, Arto, kesk

Itämeren parlamentaarikkokonferenssin pysyvä komitea

Rydman, Wille, kok (5.9. asti)

Presidentin ja varapresidentin toiminta 1.1.2017 – 31.12.2017

Tammikuu

- 12.1. Esikokous ja kokous PN:n sihteeristön kanssa, Kööpenhamina; Lundberg ja Eerola
13.1. Nordic Matters, Southbank Centre, Lontoo; Lundberg
24.–25.1. Puoluer ryhmä-, puheenjohtajiston ja valiokuntakokoukset, Oslo; Lundberg ja Eerola
24.–25.1. Kokous Norjan yhteistyöministerin kanssa koskien budjettia 2018, Oslo; Lundberg

Helmikuu

- 8.2. Ajatushautomo Agenda, raportin ”Pohjoismaiden aika on nyt - Pohjoismaisen kansalaisuuden edellytyksiä ja mahdollisuuksia” julkaisu, Helsinki; Lundberg
10.2. Baltian yleiskokouksen oikeus- ja turvallisuuskomitean kokous, Tallinna; Eerola
15.2. Valtuuskunnan järjestäytymiskokous ja varsinainen kokous, Helsinki; Eerola

Maaliskuu

- 1.3 Valtuuskunnan kokous, Helsinki; Lundberg ja Eerola
18.3. RKP:n naisjärjestön (Svenska Kvinnoförbundet) juhlaseminaari; Vaasa, Lundberg
23.3. Pohjola päivä, Helsinki; Lundberg ja Eerola
29.3. Valtuuskunnan kokous, Helsinki; Lundberg ja Eerola
29.–30.3. International Arctic Forum, Arkangeli, Venäjä; Lundberg

Huhtikuu

- 3.–4.4. Puoluer ryhmä-, puheenjohtajiston ja valiokuntakokoukset sekä teemaistunto, Tukholma; Lundberg ja Eerola
3.–4.4. Budjettivastaavien tapaaminen, Tukholma; Lundberg
25.–28.4. Presidentin vierailu Grönlandiin, Grönlandi; Lundberg

Toukokuu

- 3.5. Valtuuskunnan kokous, Helsinki; Lundberg ja Eerola
9.–11.5. Presidentin vierailu Färösaarille, Färösaaret; Lundberg
29.–30.5. Lounaskokous Pohjoismaiden pääministereiden kanssa, Bergen; Lundberg

Kesäkuu

- 1.6. Hanasaaren avajaiset, Espoo; Lundberg
8.–9.6. Kokous Visegrad-maiden, Baltian yleiskokouksen, Benelux-maiden, Ukrainan jne. edustajien kanssa, Riika; Lundberg
15.6. Folkmöte, Allinge, Bornholm; Lundberg
16.–17.6. Benelux-parlamentin täysistunto, Haag; Lundberg
20.6. Budjettivastaavien kokous Norjan yhteistyöministerin kanssa, Oslo; Lundberg
21.6. Valtuuskunnan kokous, Helsinki; Lundberg ja Eerola
26.–28.6. Puheenjohtajisto kokous, Ahvenanmaa; Lundberg ja Eerola

Heinäkuu

- 2.–3.7. Almedalsveckan, Visby, Gotlandi; Lundberg
12.–13.7. SuomiAreena, Pori; Lundberg ja Eerola

Elokuu

- 15.–16.8. Folkmöte, Arendal, Norja; Lundberg
30.8. Saamelaiskäräjien seitsemännen mandaattikauden avajaiset Östersund, Ruotsi; Lundberg

Syyskuu

- 5.9. Budjettivastaavien tapaaminen, Kööpenhamina; Lundberg
8.–9.9. Folkmöte, Akureyri; Lundberg
12.9. PN:n pyöreän pöydän keskustelu puolustuspoliittisesta yhteistyöstä, Helsinki; Lundberg ja Eerola
13.9. Valtuuskunnan kokous, Helsinki; Lundberg ja Eerola
19.–20.9. Puolueryhmä-, puheenjohtajiston ja valiokuntakokoukset, Reykjavik; Lundberg

Lokakuu

- 10.–12.10. Presidentin vierailu Pohjoisnorjaan, Tromssa; Lundberg
11.10. Kokous Norjan yhteistyöministerin kanssa budjettikysymyksistä, Oslo; Lundberg
25.10. Valtuuskunnan kokous, Helsinki; Lundberg ja Eerola
30.10.–2.11. Puolueryhmä-, puheenjohtajiston ja valiokuntakokoukset sekä täysistunto, Helsinki; Lundberg ja Eerola
31.10. Valtuuskunnan kokous, Helsinki; Eerola

Marraskuu

- 9.–10.11. Baltian yleiskokouksen täysistunto, Tallinna; Lundberg
15.–16.11. Ilmastohuippukokous COP 23, Bonn, Saksa; Lundberg
22.11. Valtuuskunnan kokous, Helsinki; Lundberg ja Eerola
22.–23.11. PN:n pyöreän pöydän keskustelu arktisesta yhteistyöstä, Helsinki; Lundberg
27.–28.11. Puheenjohtajiston kokous ja kokous Baltian yleiskokouksen kanssa, Kööpenhamina; Lundberg

POHJOISMAIDEN NEUVOSTO

Pohjoismaiden neuvoston kansainvälinen strategia 2018–2022

Tässä strategiassa määritellään Pohjoismaiden neuvoston kansainvälisessä työssä priorisoitavat pääalueet viisivuotiskaudella 2018–2022. Strategia perustuu kokemuksiin, joita Pohjoismaiden neuvosto on viime vuosina saanut kansainvälisestä toiminnastaan, ja ajankohtaisen ulkopoliittisen tilanteen arviointiin. Se antaa suuntaa sille, mitä kansainvälisiä suhteita ja teemoja Pohjoismaiden neuvosto priorisoi tulevassa toiminnassaan. Strategiassa tunnustetaan myös alueita, joilla Pohjoismaiden neuvosto kehottaa Pohjoismaiden hallituksia vahvistamaan kansainvälistä toimintaansa.

YHDESSÄ OLEMME SUURIA

Pohjoismaat ovat yksittäin pieniä mutta yhdessä suuria. Yhdessä ne muodostavat maailman 10.–12. suurimman talousalueen. Pohjoismainen yhteiskuntamalli on osoittautunut kestäväksi ja menestyksekkääksi. Pohjoismaille on tunnusomaista rauha, vapaus, tasa-arvo, luottamus ja demokratia sekä mitä suurimmassa määrin poliittinen ja taloudellinen vakaus. Pohjoismailla on näin ollen hyvät perusedellytykset osallistua rakentavasti keskusteluun Euroopan ja maailman tulevaisuudesta.

Pohjoismaiden erilaiset liittoutumissuhteet eivät estä niitä tekemästä paljon nykyistä tiiviimpää yhteistyötä kansainvälisten suhteiden, puolustuksen, talouden, turvallisuuden, kulttuurin, koulutuksen, tutkimuksen,

suurlähetystöyhteistyön, rajaesteiden, kotouttamisen, kehitysavun ja terveyden osa-alueilla, kuten muun muassa Stoltenbergin, Könbergin ja Poul Nielsenin raporteista käy ilmi.

Tämän vuoksi Pohjoismaiden neuvosto haluaa pyrkiä siihen,

- että Pohjoismaiden hallitukset hyödyntävät nykyistä enemmän pohjoismaisen yhteistyön mahdollisuuksia. Kokemus on osoittanut, että kun Pohjoismaat keskustelevat keskenään ennen suuria kansainvälisiä kokouksia, niillä on mahdollisuus vaikuttaa päätöksiin ratkaisevalla tavalla. Valmistelevien kokousten ja koordinoinnin tulee olla mieluummin sääntö kuin poikkeus.
- että eri tavoin liittoutuneet Pohjoismaat vahvistavat ulko-, puolustus- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötään, mukaan lukien yleistä turvallisuutta edistävää siviilivalmiuttaan. Yhdessä meillä on suuri strateginen, sotilaallinen ja turvallisuuspoliittinen merkitys. Pohjoismainen puolustusyhteistyö ei uhkaa ketään, vaan vaikuttaa alueen vakauteen ja ennakoitavuuteen.
- että Pohjoismaat jatkavat rauhanvälitystä ja siviilikriisinhallintaa koskevia panostuksia.
- että Pohjoismaat hyödyntävät suuremmassa määrin sitä potentiaalia, joka sisältyy Pohjoismaiden kansainväliseen markkinointiin yhtenä kokonaisuutena (Nordic Branding).

- että useammat pohjoismaiset suurlähetystöt/edustustot yhdistettäisiin samaan toimipisteseen. Kustannustehokkuuden ja mittakaavaetujen lisäksi se voi osaltaan edistää ammatillista yhteistyötä sekä vahvempaa yhteispohjoismaista identiteettiä ja näkyvyyttä.
- että vuoropuhelua vahvistetaan Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa kansainvälisissä asioissa, myös hallinnollisella tasolla.

POHJOISMAIDEN NEUVOSTON TÄRKEIMMÄT PRIORISOINNIT KANSAINVÄLISELLÄ AREENALLA

Maasta ja puoluepoliittisista rajanvedoista riippumatta Pohjoismaille on olennaista syvä kunnioitus demokratiaa, oikeusvaltiota, yhdenvertaisuutta ja ihmisoikeuksia kohtaan. Kyseisiä arvoja pidetään Pohjoismaissa itsestään selvinä, mutta monissa maissa ne eivät sitä ole. Pohjoismaat voivat vaikuttaa muihin maihin puolustamalla aina selkeästi näitä arvoja.

Tämän vuoksi Pohjoismaiden neuvosto haluaa kansainvälisessä työssään

- työskennellä sen puolesta, että demokratia, oikeusvaltio, yhdenvertaisuus ja ihmisoikeudet ovat aina keskeisesti esillä kansainvälisissä yhteyksissä. Konkreettisesti kyse on siitä, että näitä aiheita koskevat ongelmat otetaan esiin kahdenvälisissä kokouksissa, kansainvälisissä konferensseissa, epävirallisissa keskusteluissa sekä julkisissa kannanotoissa. Pohjoismaiden tulee olla edelläkävijöitä ääriliikkeiden, epädemokraattisten asenteiden, rasmin ja kaikissa muissa muodoissa esiintyvän vihan ja syrjinnän vastaisessa työssä.
- kiinnittää erityishuomiota niihin teemoihin, joissa Pohjoismaat ovat edelläkävijäalue ja joihin ne voivat näin ollen vaikuttaa, kuten lasten, naisten,

seksuaalivähemmistöjen, vammaisten ja alkuperäiskansojen oikeuksiin liittyviin asioihin.

Maasta ja puoluepoliittisista rajanvedoista riippumatta Pohjoismaat haluavat tasa-arvoisen yhteiskunnan ja kannattavat hyvinvointivaltiota. Pohjoismaat ovat myös se alue maailmassa, jossa on vähiten korruptiota ja eniten avoimuutta ja luottamusta, mikä on edesauttanut Pohjoismaiden taloudellista menestystä.

Tämän vuoksi Pohjoismaiden neuvosto haluaa kansainvälisessä työssään

- pyrkiä siihen, että pohjoismaisesta hyvinvointimallista tulee tunnetumpi, jotta se voi toimia inspiraation lähteenä muille.
- pyrkiä siihen, että avoimuuden ja luottamuksen mukanaan tuomat taloudelliset ja yhteiskunnalliset edut tulevat tunnetummiksi.
- edistää huomion kiinnittämistä korruption aiheuttamiin vakaviin yhteiskunnallisiin seurauksiin.

Maailma kohtaa valtavia ilmasto- ja ympäristöhaasteita, jotka voidaan ratkaista vain kansainvälisellä yhteistyöllä. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet¹ ovat maailman yhteinen toimintasuunnitelma köyhyyden poistamiseksi, eriarvoisuuden vähentämiseksi ja ilmastokriisin ratkaisemiseksi ennen vuotta 2030. Pohjoismaat ovat jo vihreiden ratkaisujen edelläkävijämaita monella osa-alueella sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistäjiä, mutta paljon on vielä tekemättä.

Tämän vuoksi Pohjoismaiden neuvosto haluaa pyrkiä siihen,

- että YK:n kestävän kehityksen tavoitteet saavat enemmän huomiota kahdenvälisissä keskusteluissamme ja osallistuessamme kansainvälisille foorumeille.

¹ Pohjoismaiden neuvosto on laatinut raportin *Pohjoismaat ja YK:n 2030-tavoitteet*

- että muut voivat hyödyntää alueemme parhaita käytäntöjä ja että meillä on aktiivinen ja etsivä lähestymistapa oppiaksemme muilta.

Euroopan sisäinen yhtenäisyys on koetuksella muun muassa erityisesti Afrikan ja Lähi-idän maista tulevan kasvaneen pakolais- ja maahanmuuttovirran takia.

Tämän vuoksi Pohjoismaiden neuvosto haluaa pyrkiä siihen, että

- useammat maailman maat kantavat vastuuta pakolaiskriisin ratkaisemiseksi.
- lisätään yhteistyötä ja parhaiden käytäntöjen jakamista hyvin onnistuneesta pakolaisten ja maahanmuuttajien kotoutumisesta.

ERITYISESTI PRIORISOIDUT MAAT, ALUEET JA ORGANISAATIOI

Pohjoismaiden neuvosto haluaa priorisoida yhteistyötä Pohjolan lähialueilla. Itämeri, Arktis ja EU ovat erityisasemassa.

ITÄMERI

- Baltian maat ja **Baltian yleiskokous** ovat olleet Pohjoismaiden kansainvälisen yhteistyön peruspilari. Pohjoismaiden neuvosto pyrkii entisestään vahvistamaan yhteistyötä Baltian maiden kanssa. Itämeren parlamentaarikkokonferenssi (**BSPC**) kokoaa parlamentaarikoita ja virkamiehiä kaikista Itämeren maista, minkä vuoksi se toimii yhä tärkeänä foorumina. Pohjoismaiden neuvosto pyrkii siihen, että BSPC:n työstä tulee konkreettisesti seempaa ja ratkaisukeskeisempää.

Pohjoismaiden neuvosto
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 Copenhagen K
www.norden.org

US 2017:457

ARKTIS

- Arktiksella on suuri merkitys koko Pohjolle, ja se on itsestään selvä osa Pohjoismaiden kansainvälistä työtä. Kaikki Pohjoismaat ovat mukana **Arktisessa neuvostossa** ja arktisen alueen parlamentaarikkojen yhteistyöelimessä (**CPAR**), jossa Pohjoismaiden neuvosto on tarkkailijana. **Kanada, USA ja Venäjä** ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita. **Länsi-Pohjolan neuvosto** on viime vuosina vahvistanut Arktista koskevaa työtään ja saanut tarkkailijan aseman Arktisessa neuvostossa.

EU

- Maailmassa, joka on yhä epävakaampi ja vaikeammin ennakoitava, on tärkeää vahvistaa yhteyksiä läheisten ystävien ja ennakoitavien yhteistyökumppaneiden kanssa. Monet näistä ovat EU:ssa, kuten **Saksa** ja Benelux-maat. Brexittistä huolimatta **Iso-Britannia** on Pohjoismaiden luonnollinen kumppani.
- EU on tulevaisuudessakin erityisen tärkeä organisaatio kaikille Pohjoismaille riippumatta siitä, ovatko ne EU:n jäseniä vai eivät. Tämän vuoksi Pohjoismaiden neuvosto haluaa vahvistaa yhteyksiä **europarlamentaarikkoihin ja EU:n institutioihin**. Pohjoismaiden neuvostolla on syyskuusta 2017 lähtien ollut oma työntekijä Brysselissä, joka yhdessä Pohjoismaiden parlamenttien kanssa pyrkii edistämään yhteydenpitoa.

Mikäli Pohjoismaiden neuvostolla on kapasiteettia, voidaan harkita yhteistyötä myös muiden maiden ja organisaatioiden, kuten Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ) kanssa. Siinä tapauksessa yhteistyön tulee tapahtua mahdollisimman suuressa määrin Itämeri/Baltia, Arktis ja EU -yhteistyön puitteissa.

POHJOISMAIDEN NEUVOSTON ESITYKSET, SUOSITUKSET JA SISÄISET PÄÄTÖKSET 2017

Suositus 1/2017: Mikromuovin käytön kieltäminen kosmetiikassa (A 1692/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne kieltävät mikromuovin käytön kosmetiikassa ja muissa henkilökohtaiseen hygieniaan tarkoitetuissa tuotteissa.

Suositus 2/2017: Tutkimuspoliittinen selonteko (A 1706/kultur)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se antaa tutkimuspoliittisen selonteon pohjoismaisesta tutkimusyhteistyöstä Pohjoismaiden neuvoston istunnossa Helsingissä 2017.

Suositus 3/2017: Pohjoismaat torjuvat yhdessä antibioottiresistenssiä (A 1714/välfärd)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se tukee Pohjoismaiden neuvoston valkoista kirjaa ”Pohjoismaat torjuvat yhdessä antibioottiresistenssiä” sekä käynnistämällä konkreettisia poliittisia toimia että myöntämällä tarvittavaa rahoitusta tavoitteiden toteuttamiseksi,

että se levittää Pohjoismaiden neuvoston valkoista kirjaa ”Pohjoismaat torjuvat yhdessä antibioottiresistenssiä” keskeisille yhteistyöfoorumeille pohjoismaisella, eurooppalaisella ja kansainvälisellä tasolla.

Suositus 4/2017: Kansainvälisten ilmastotavoitteiden saavuttaminen (A 1673/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että Pohjoismaiden ministerineuvosto esittelee vastedes Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä säännöllisesti, vähintään neljän vuoden välein, tilannekatsauksen YK:n tai EU:n asettamien ilmastotavoitteiden saavuttamisesta Pohjoismaissa sekä maiden ilmastotavoitteiden vaikutuksista,

että se keskustelee Pohjoismaiden neuvoston kanssa säännöllisen tilannekatsauksen muodosta, sisällöstä ja ajankohdasta.

Suositus 5/2017: Ihmiskaupan uusien muotojen torjuminen (A 1651/medborgar)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että varmistetaan, että ihmiskaupan vastaisessa työssä huomioidaan pakkotyön ja ihmisten hyväksikäytön uudet muodot, joita ovat esimerkiksi - ihmisten seksuaalinen hyväksikäyttö internetissä suoratoiston kautta - sosiaaliturvaketjut, joissa uhrit tuodaan Pohjoismaahan hyödyntämään julkisia sosiaalietuuksia, jotka menevätkin taustalla toimiville rikollisille - yritysten (mukaan lukien fiktiivisten yritysten) perustaminen, joissa ihmiskaupan uhrit pakotetaan työskentelemään orjuutta muistuttavissa olosuhteissa,

että laaditaan asenteiden muuttamissuunnitelma, jonka tavoitteena on eettisten suunta-
viivojen ja kampanjoiden avulla vähentää ihmiskaupan uhrien kysyntää kaikkiin pakkotyön
muotoihin,

että käynnistetään selvitys Pohjoismaissa tapahtuvan ihmiskaupan ja orjakaupan talou-
desta.

Suositus 6/2017: Turvapaikkaa hakevien lasten kaupan torjuminen ja yhteistyön laajentaminen ihmiskaupan vastaisessa työssä (A 1651/medborgar)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että turvapaikkaa hakevien lasten kauppaa torjutaan valistamalla ja tiedottamalla oikeuksista vastaanottokeskuksissa,

että ihmiskaupan vastaiseen työhön osallistetaan kansalaisyhteiskunta, mukaan lukien alalla toimivat kansalaisjärjestöt, sekä ammattiyhdistysliike ja työmarkkinaosapuolet,

että taistellaan sen puolesta, että alan eurooppalaisessa ja kansainvälisessä lainsäädännössä huomioidaan ihmiskaupan uudet muodot.

Suositus 7/2017: Muovijätteen vähentäminen Pohjoismaissa (A 1700/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että se selvittää, miten Pohjoismaat toteuttavat EU-direktiiviä ohuiden muovipussien käytön vähentämiseksi, sekä tunnistaa parhaiten onnistuneita kansallisia ja paikallisia aloitteita,

että se selvittää muovipussit tavalla tai toisella kieltäneiden maiden kieltoon liittyviä kokemuksia,

että se yhdessä yhden tai useamman Pohjoismaan ja panttialan järjestön kanssa laatii yhden tai useampia paikallisia kokeiluja siitä, miten panttia tai muita taloudellisia työkaluja voidaan käyttää muovijätteen keräämisen edistämiseksi ja kohdistaa budjettivaroja siihen.

Suositus 8/2017: Toimenpiteet, joiden avulla voidaan estää merten roskaantuminen ja kannustaa kuluttajia ja tuottajia muovijätteen materiaalikiertäykseen (A 1700/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne välittävät ja käyttävät tietoa ja kokemuksia Pohjoismailta, jotka toteuttavat EU-direktiiviä ohuiden muovipussien käytön vähentämiseksi,

että ne kehittävät ja ottavat käyttöön kuluttajille ja tuottajille suunnattuja kannustimia, jotka voivat edistää muovijätteen materiaalikierrätystä,

että ne seuraavat aktiivisesti HELCOMin toimintaohjelmaa merten jätekuormituksen vähentämiseksi ja antavat selonteon toimintaohjelman vaikutuksista Pohjoismaiden neuvoston istunnossa 2018,

että ne tekevät aktiivista kansainvälistä työtä sekä EU:ssa että YK:n asianomaisissa elimissä tavoitteena estää muovijätteen joutumista meriin.

Suositus 9/2017: Pohjoismaiden innovaatio- ja elinkeinopolitiikan yhteistyöohjelma vuosille 2018–2021 (B 314/tillväxt)

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että operatiivinen yhteistyö käynnistetään Pohjoismaiden neuvoston yhteistyöohjelmaa koskevat kommentit huomioiden.

Suositus 10/2017: Vammaisten parempi liikkuvuus Pohjoismaissa (A 1708/välfärd)

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että varmistetaan, että avaintoimijat kuten Haloo Pohjola, Nordplus ja yliopistojen ja korkeakoulujen kansainväliset osastot osaavat auttaa ja vastata vammaisten henkilöiden liikkuvuuden edistämiseen liittyviin kysymyksiin. Toimijoilla voisi olla käytössään esimerkiksi pohjoismainen koordinaattori, joka kertoisi vammaisten henkilöiden liikkuvuuteen liittyvistä oikeuksista ja auttaisi asumiseen, tukiin ja taloudellisiin asioihin liittyvissä kysymyksissä,

että varmistetaan pohjoismaisten verkkosivujen esteettömyys niin, että henkilöt, joilla on erityistarpeita, huomioidaan kaikilla Pohjoismaiden ministerineuvoston digitaalisilla alustoilla, muun muassa Haloo Pohjolan, ministerineuvoston alaisten laitosten ja pohjoismaisten organisaatioiden verkkosivustoilla,

että se antaa Pohjoismaiden neuvoston istunnossa 2017 selonteon pohjoismaisesta vammaisalan yhteistyöstä.

Suositus 11/2017: Kansalaisyhteiskunnan osallistaminen yhteispohjoismaiseen kotouttamisyhteistyöhön (A 1687/välfärd)

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden hallituksille,

että tutkitaan, millaisia tuloksia saataisiin kansalaisyhteiskunnan osallistamisesta yhteispohjoismaiseen kotouttamisyhteistyöhön,

että käynnistetään aloite, jossa etsitään ratkaisuja siihen, miten kansalaisyhteiskunta voitaisiin kaikkein tehokkaimmin osallistaa eri maiden kotouttamistyöhön.

Suositus 12/2017: Kotouttamisalan yhteispohjoismaiset aloitteet (A 1687/välfärd)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se osoittaa varoja sellaisten toimien tukemiseen ja mahdollistamiseen, joilla voidaan varmistaa yhteistyön lisääntyminen pohjoismaisten kansalaisjärjestöjen välillä kotouttamishaasteiden ratkaisemiseksi. Varat tähän saataisiin tekemällä uudelleenkohdennuksia nykyisen budjettikehyksen puitteissa,

että laaditaan raportti, jossa maahanmuuttajien kotouttamista tarkastellaan laajasti eri näkökulmista, muun muassa koulutukseen, työmarkkinoihin, kielen opetukseen, asumiseen, syrjintään ja vapaa-aikaan liittyen. Raportissa nostetaan esiin sekä myönteisiä että kielteisiä esimerkkejä kotouttamisesta Pohjoismaissa,

että järjestetään pohjoismaisille päättäjille suunnattu seminaari, jossa keskustellaan maiden kotouttamiskokemuksista ja toimintamalleista.

Suositus 13/2017: Lasten ja nuorten mielenterveysongelmien lisääntyminen Pohjoismaissa (A 1689/välfärd)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että kehitetään mielenterveysongelmista kärsivien lasten ja nuorten mahdollisuuksia saada apua verkosta,

että laaditaan kartoitus, jossa luokitellaan erilaiset olemassa olevat tekniset ratkaisut ja asetetaan ne priorisointijärjestykseen. Kyse voi olla interaktiivisista verkkosivuista, erilaisista sovelluksista tai digitaalisesti tarjottavasta hoidosta,

että kartoitukseen sisällytetään julkinen, yksityinen ja kolmas sektori ja se kytketään viranomais- ja tutkimusasiantuntijoihin sekä nuorista koostuvaan viiteryhmään. Kartoituksessa tulee keskittyä parhaisiin käytäntöihin, ja siihen tulee ottaa mukaan tanskalaisen Headspacen ja ruotsalaisen Tilian kaltaisia yhdistyksiä,

että tutkimuksen lähtökohtana ovat mielenterveysongelmat, ja tavoitteena löytää sellaisia menetelmiä, joiden avulla mielenterveysongelmista kärsiville nuorille voidaan tarjota hyvää tukea ja apua.

Suositus 14/2017: Yhteispohjoismainen tankkausasemia koskeva tietokanta (A 1693/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Norjan hallitukselle,

että se yhdessä muiden Pohjoismaiden hallitusten kanssa laajentaa NOBIL-tietokantaa siten, että se kattaisi myös muiden päästöttömien polttoaineiden tankkausasemat.

Suositus 15/2017: Kaikki Pohjoismaat kattava NOBIL-tietokanta (A 1693/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Tanskan ja Islannin hallituksille,

että ne solmivat Suomen, Ruotsin ja Norjan kanssa yhteistyösopimuksen päästöttömien autojen tankkausasemien merkitsemisestä NOBIL-tietokantaan.

Suositus 16/2017: Yhteistyö latausverkoston laajentamiseksi (A 1693/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se tekee aloitteen hankkeesta, jolla tuetaan kansallisten suunnitelmien ja rahoituksen kehittämistä ja koordinoitua laajennettaessa päästöttömien autojen tankkausasemaverkostoa Pohjoismaiden välisten pääväylien varrella,

että se ryhtyy selvittämään, olisiko Pohjoismaille hyötyä – ja millaista hyötyä siinä tapauksessa – siitä, että ne yhdessä kehittäisivät muiden kulkuneuvojen kuin sähköautojen (lautojen, lauttojen, henkilöautojen, kuorma-autojen ja bussien) pikalatausasemia varten yhteispohjoismaisen mallin/standardin ja tähtäisivät laajempaan eurooppalaiseen yhteistyöhön.

Suositus 17/2017: Toimintasuunnitelma Pohjoismaiden välisen opiskelijaliikkuvuuden lisäämiseksi (A 1709/kultur)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se laatii toimintasuunnitelman siitä, miten opiskelijaliikkuvuutta Pohjoismaiden välillä voitaisiin lisätä ja miten maiden välistä epätasapainoa lähtevien ja vastaanotettujen opiskelijoiden määrien suhteen voitaisiin tasoittaa.

Suositus 18/2017: Työmarkkinapolitiikka nykyisessä pakolaistilanteessa (A 1688/tillväxt)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että aloitetaan tiedonvaihto siitä, miten Pohjoismaat käsittelevät pakolaisia ja maahanmuuttajia työmarkkinoilla ja että näissä keskusteluissa pyritään löytämään ehdotuksia sopiviksi uudistuksiksi ja poliittisiksi linjauksiksi, joita useat Pohjoismaat voivat soveltaa. Ennen kaikkea voisi olla mielenkiintoista tarkastella, millä Pohjoismaiden konkreettisilla toimilla ja välineillä on ollut mitattavissa oleva myönteinen vaikutus,

että harkitaan, onko aiheellista kehittää tietyille työnhakijaryhmille räätälöityjä säännöstöjä tai malleja suosimatta kuitenkaan mitään ryhmää muiden kustannuksella,

että harkitaan resurssien kohdentamista pohjoismaiselle tutkimukselle ja analysoinnille, joka koskee pakolaisten ja maahanmuuttajien tuloa Pohjoismaiden työmarkkinoille sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Suositus 19/2017: Nordplus 2018–2022 (B 316/kultur)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että Nordplus-ohjelman kautta pidennetään viidellä vuodella (2018–2022).

Suositus 20/2017: Työelämäalan yhteistyöohjelma 2018–2021 (B 317/tillväxt)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se ryhtyy toimiin työelämäalan yhteistyöohjelman 2018–2021 toteuttamiseksi.

Suositus 21/2017: Pohjoismaisen sähköisen tunnistamisen käyttöön ottaminen (A 1668/medborgar)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille

että Pohjoismaissa otetaan käyttöön vastavuoroinen sähköinen tunnistaminen,

että Pohjoismaiden väestörekisteriviranomaiset tunnustavat toisessa Pohjoismaassa tehdyn kansalaisen tunnistamisen,

että varmistetaan, että Pohjoismaat tunnustavat ja tunnustavat toistensa sähköiset tunnistus- ja allekirjoitusjärjestelmät niin, että Pohjoismaiden kansalaiset voivat toimia digitaalisessa ympäristössä, jossa kaikilla sektoreilla on yhteensopivat järjestelmät ja jossa yksittäinen kansalainen voi elää pohjoismaista arkea kokematta vaikeuksia henkilöllisyytensä todistamisessa.

Suositus 22/2017: Yhteispohjoismaisen sähköisen tunnistamisen käyttö (A 1668/medborgar)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se yhdessä Pohjoismaiden neuvoston kanssa järjestää pankkien ja elinkeinoelämän edustajien kanssa käytävän pyöreän pöydän keskustelun, jossa pohditaan henkilötunnuksen käyttöä sopimuksen solmimisen ehtona ja sen varmistamista, että yhteispohjoismaisen sähköisen tunnistamisen käytöstä tulee mahdollisimman vaivatonta.

Suositus 23/2017: Digitalisaatio Pohjoismaissa (A 1725/tillväxt)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että Pohjoismaista pyritään tekemään maailman johtava 5G-tekniikan käyttöalue, jossa 5G:n kattavuus on hyvä (a),

että laaditaan yhteiset tavoitteet digitaalisen viestinnän infrastruktuurin laajentamiseksi (b),

että varmistetaan, että Pohjoismaat tekevät yhteistyötä sen eteen, että yhteiskunnan digitalisaation laajentuminen tapahtuu yhteiskuntaturvallisesti (c),

että varmistetaan, että Pohjoismaat yhdessä turvaavat Pohjoismaiden kansalaisten oikeudet yksityisyyden suojaan yhteiskunnan digitalisoituessa yhä laajemmin ja että keskiössä on käyttäjäturvallisuus (d),

että kehitetään yhteistyötä julkisten ja yksityisten verkkoyhtiöiden ja teleoperaattoreiden välillä niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin, jotta kansalaisille voidaan tarjota tehokas internetyhteys asuinpaikasta riippumatta (e),

että tehdään yhteistyötä rahoituksen löytämiseksi tietoliikenneyhteyksien nopeaa laajentamista varten myös Pohjoismaiden haja-asutusalueille (f),

että pyritään siihen, että 5G:hen perustuvaa hyvinvointiteknologiaa kehitetään Pohjoismaissa samalla standardilla (g),

että Pohjoismainen hyvinvointikeskus saa tehtäväkseen seurata 5G:hen perustuvan hyvinvointiteknologian pohjoismaisen standardin kehittämistä (h),

että NordForskille annetaan tehtäväksi käynnistää pysyvä korkea-asteen koulutuksen digitalisaatioyhteistyö. Osana toimeksiantoa tulee myös luoda areena kohtaamisille ja vuorovaikutukselle korkea-asteen koulutuksen ja kasvavan EdTech-teollisuuden välille Pohjoismaissa (i),

että arvioidaan tulokset, joita saatiin aikaan vuonna 2016 Suomen puheenjohtajuuskaudella korkea-asteen koulutuksen ja tutkimuksen digitalisaation edistämiseksi (j).

Suositus 24/2017: Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinnot (A 1705/kultur)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että pohjoismaiseen käänntukeen varattua budjettia korotetaan,

että korotus korvamerkitään Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinnon ja lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinnon voittajateosten käänntöksiä varten.

Suositus 25/2017: Rauhanvälityksen vahvistaminen pohjoismaisena tavaramerkkinä (A 1698/presidiet)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että Pohjoismaiden pääministerit sisällyttävät rauhanvälityksen ja rauhanneuvottelut yhdeksi teemaksi hankkeeseen, jossa pohditaan Pohjolan roolia globaalisti,

että jossakin tulevista strategisista selvityksistä keskitytään pohjoismaiseen yhteistyöhön rauhan rakentajana maailman konfliktialueilla,

että Pohjoismaat lanseeraavat yhteisen rauhanneuvotteluihin keskittyvän korkea-asteen tutkinnon, jonka nimike voisi olla esimerkiksi Nordic Master in Peace Building/Peace Negotiation,

että selvitetään mahdollisuuksia perustaa johonkin Pohjoismaahan rauhanvälitysarkisto, johon kootaan kaikki rauhanneuvotteluihin liittyvä aineisto aina toisesta maailmansodasta lähtien,

että hyödynnetään Pohjoismaiden itsehallintoalueiden asemaa inspiraationa ja hyvinä esimerkkeinä rauhanomaisesta konfliktinratkaisusta,

että hyödynnetään kokemuksia, joita on saatu kansallisten vähemmistöjen oikeuksiin liittyvistä yhdenvertaisen kohtelun periaatteista.

Suositus 26/2017: Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2018 budjetti (B 318/presidiet, C 2/2017)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että yksintulevien pakolaislasten terveys, erityisesti mielenterveys, huomioidaan budjetissa,

että varataan korkeintaan 500 000 Tanskan kruunua taustaselvityksen laatimiseen pohjoismaisesta panostuksesta maailmanlaajuiseen rauhantyöhön ja sovitteluun, johon sisältyy naisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen rauhan ja turvallisuuden edistämiseen liittyvissä prosesseissa,

että varataan määrärahoja, joiden avulla voidaan kartoittaa, miten Pohjoismaiden yleisradiokanavien tarjonta voisi olla saatavilla kaikissa Pohjoismaissa, samalla kun tarkastellaan maakohtaisia estoja,

että varataan määrärahoja yhteenvedon laatimiseen arktisen merenkulun meriturvallisuusriskejä ja ympäristöturvallisuutta koskevasta pohjoismaisesta työstä,

että Pohjoismaiden neuvosto saa pikaisesti käsiteltäväkseen ministerineuvoston ehdotuksen koulutussektorin viiden yhteistyöelimen tulevasta pitkäaikaisesta rahoituksesta. Ennen ehdotuksen loppuun käsittelyä neuvosto haluaa kuitenkin pitää Pohjoismaisen saamelaisinstituutin (NSI) rahoituksen samalla tasolla kuin vuonna 2017.

Suositus 27/2017: Agenda 2030 (B 315/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se kehottaa kaikkia asianomaisia elinkeinoelämän parissa työskenteleviä pohjoismaisia laitoksia, esimerkiksi Pohjoismaainen energiantutkimus (NEF), Nordic Innovation, Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö (NEFCO) ja NordForsk, selvittämään tulevaa työtä suunnitellessaan, miten ne voisivat tukea kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista,

että se selvittää, olisiko ruotsalaisessa Swedish Leadership for Sustainable Development -aloitteessa (SLSLD) ja YK:n kehitysohjelman Sustainable Development Goals Accelerator -aloitteessa (SDGA) aineksia pohjoismaisiksi tai Pohjoismaiden tukemiksi hankkeiksi,

että se perustaa yhteistyössä Pohjoismaiden neuvoston kanssa foorumin, jossa poliitikot ja tutkijat käyvät säännöllisesti vuoteen 2030 asti vuoropuhelua ratkaisuisista, jotka edistävät kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja jotka pohjautuvat kaikkien eri Pohjoismaiden tutkimukseen ja tietotaitoon,

että se pitäytyy Hyvä elämä kestävässä Pohjolassa -strategian tavoitteissa ja täydentää niitä sellaisilla YK:n 2030-tavoitteilla, jotka Pohjoismaat ovat valinneet yhteisiksi pohjoismaisiksi tavoitteiksi,

että se käy läpi nykyiset kestävän kehityksen indikaattorit; siltä osin kuin soveltuvia indikaattoreita ei ole, Pohjoismaiden tilastokeskuksille annetaan tehtäväksi kehittää tarvittavien tilastojen kokoamista ja työstämistä, jotta voidaan seurata kehitystä yhteisten pohjoismaisten tavoitteiden osalta,

että se laatii säännöllisesti arvioinnin muutoksista ja eroavaisuuksista lasten elinoloissa Pohjoismaissa,

että se selvittää edellytyksiä saada aikaiseksi kolmikantakeskustelua pohjoismaisella tasolla,

että se jakaa tietoa kestävän kehityksen tavoitteista ja niiden tärkeydestä Pohjoismaiden kansalaisille järjestämällä aloitteita pohjoismaisten kansalaistoimijoiden, kuten YK-liittojen ja Norden-yhdistysten, kanssa,

että se tarkistaa ja toteuttaa ministerineuvoston ehdotuksen B 315/hållbart, ”Sukupolvi 2030” – Pohjoismaiden ohjelma Agenda 2030:n toteuttamiseksi, ja pyytää Pohjoismaiden neuvoston näkemyksiä konkreettisten toimien tarkistamiseksi ja kehittämiseksi.

Suositus 28/2017: Kuluttajien rooli ilmastonmuutoksen torjunnassa (A 1710/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että kehitetään systemaattisia keinoja, joiden avulla kansalaisia aktivoidaan osallistumaan ilmastonmuutoksen torjuntaan ja vaihdetaan kokemuksia, joita mailla on kuluttajien toimimisesta muutosagentteina,

että perustetaan jokavuotinen pohjoismaiden tapahtuma, jolla osallistetaan kansalaiset ilmastonmuutoksen torjuntaan.

Suositus 29/2017: Pohjoismaiden ministerineuvoston arktinen yhteistyöohjelma: Arktisen alueen pohjoismainen kumppanuus 2018–2021 (B 319/presidiet)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se toteuttaa Pohjoismaiden ministerineuvoston arktisen yhteistyöohjelman 2018–2021 suuntaviivat.

Suositus 30/2017: Meriturvallisuus arktisilla merialueilla (A 1721/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne edistävät haavoittuvien arktisten rannikkoalueiden turvallisuutta kansalliseen lainkäyttövaltaan kuuluvilla laivareiteillä esimerkiksi määrittelemällä laivaväyliä, erottamalla vastaantulevaa liikennettä ja alentamalla nopeuksia,

että ne tekevät yhteistyötä IMO:n puitteissa nykyisen polaarikoodiohjesäännön tulevassa tarkistamisessa arktisen alueen meriturvallisuuden vahvistamiseksi,

että ne pyrkivät saamaan aikaiseksi arktisen laivaliikenteen raskasta polttoöljyä (HFO) koskevan kiellon ja esittävät pitkällä aikavälillä vaatimuksia, jotta arktisen laivaliikenteen polttoaine ei ole vuodon yhteydessä vahingollista meriympäristölle,

että ne kartoittavat Pohjoismaiden vastuulle kuuluvien arktisten rannikkoalueiden pelastuskapasiteettia sekä tarvetta vahvistaa pelastusresursseja, ja selvittävät, voiko alueen kaupallinen laivaliikenne auttaa kustannusten rahoittamista vahvistamalla pelastuskapasiteettia ja miten se voitaisiin toteuttaa.

Suositus 31/2017: TV-palveluiden maakohtaisten estojen poistaminen (A 1720/kultur)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että selvitetään, miten Pohjoismaiden digitaalisten tv-palveluiden väliset maakohtaiset estot (geoblokkaus) voidaan poistaa.

Suositus 32/2017: Jakamistalouden helpottaminen Pohjoismaissa (A 1711/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se vuoropuhelussa Pohjoismaiden kanssa selvittää jakamis- ja alustatalouden pääasialliset haasteet Pohjoismaissa, edistää parhaisiin käytäntöihin liittyvää tiedonvaihtoa ja yhteistyötä ja tutkii, tulisiko Pohjoismaiden koordinoida jakamistalouden tulevaa sääntelyä rajaesteiden välttämiseksi.

Suositus 33/2017: Luotsinkäyttöä Juutinraumalla koskevat suuntaviivat (A 1701/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne ehdottavat Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä, että luotsinkäyttöä Juutinraumalla koskevat suuntaviivat tehdään pakollisiksi.

Suositus 34/2017: Luotsinkäyttö Juutinraumalla (A 1701/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Ruotsin hallitukselle,

että se ottaa Juutinrauman alueella käyttöön vastaavat luotsin käyttö säännöt kuin ne, joita Tanska noudattaa.

Suositus 35/2017: Juutinrauman merenkulun rekisteröinti- ja valvontajärjestelmä (A 1701/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Tanskan ja Ruotsin hallituksille,

että ne vahvistavat Juutinrauman merenkulun rekisteröinti- ja valvontajärjestelmää voidakseen seurata kaikki aluksia, jotka eivät noudata IMO:n suosituksia,

että ne selvittävät mahdollisuuksia erillisten kulkuväylien laajentamiseksi ja kehittämiseksi Kattegatista tulevalle ja Itämereltä lähtevälle liikenteelle koko Juutinrauman kauttakulun osalta.

Suositus 36/2017: Elinikäinen oppiminen (A 1722/tillväxt)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se pyrkii saamaan Pohjoismaiden hallitukset tukemaan periaatetta aikuis- ja täydennyskoulutuksen käyttöön ottamisesta.

Suositus 37/2017: Aikuis- ja täydennyskoulutuksen priorisointi (A 1722/tillväxt)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne priorisoivat aikuis- ja täydennyskoulutusta järjestelmällisempänä ja integroidumpana osana Pohjoismaiden kaikkien palkansaajien työelämää ja että koulutukset systematisoidaan yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa.

Suositus 38/2017: Yhteinen pohjoismainen EU-politiikka sosiaalista polkumyyntiä vastaan (A 1724/tillväxt)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se järjestää Cevean raportin pohjalta seminaarin tai pyöreän pöydän keskustelun, jossa työmarkkinaosapuolet ja Pohjoismaiden hallitukset neuvottelevat yhteispohjoismaisista toimista sosiaalista polkumyyntiä vastaan,

että se edistää Pohjoismaiden hallitusten yhteisen EU-politiikan syntymistä taistelussa sosiaalista polkumyyntiä vastaan.

Suositus 39/2017: Panttijärjestelmien käyttö kiertotalouden edistämiseksi (A 1729/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne kehottavat panttijärjestöjä vahvistamaan keräyskapasiteettiaan niin, että kuluttajien on raja-alueilla helpompi toimittaa naapurimaan alumiinitölkkejä ja PET-pulloja keräysjärjestelmiin.

että ne selvittävät alumiinitölkkien ja PET-pullojen panttijärjestelmistä saatujen hyvien kokemusten pohjalta, voitaisiinko kehittää muitakin tuotteita koskevia panttijärjestelmiä.

Suositus 40/2017: Yhteispohjoismainen kampanja tavoitteena luoda ymmärrystä Pohjoismaiden panttijärjestelmien tehokkuudesta ja hyödyllisyydestä (A 1729/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se käy vuoropuhelua panttialan järjestöjen ja panimoyhdistysten kanssa yhdessä järjestettävästä pohjoismaisesta kampanjasta tavoitteena luoda ymmärrystä Pohjoismaiden panttijärjestelmien tehokkuudesta ja hyödyllisyydestä.

Suositus 41/2017: Pohjolan laulupäivä (1732/kultur)

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se ohjaa varoja Pohjolan laulupäivän viettämistä varten.

Suositus 42/2017: Uusi energiapoliittinen yhteistyöohjelma 2018–2021 (B 320/tillväxt)

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se ilmaisee aikomuksensa ja tavoitteensa selkeämmin ennen kuin uusi yhteistyöohjelma käynnistetään.

Sisäinen päätös 1/2017: Valkoisen kirjan ”Pohjoismaat torjuvat yhdessä antibioottiresistenssiä” hyväksyminen (A 1714/välfärd)

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että se hyväksyy asiakirjan ”Pohjoismaat torjuvat yhdessä antibioottiresistenssiä – valkoinen kirja, jossa on ehdotuksia uusiksi pohjoismaisiksi aloitteiksi”.

Sisäinen päätös 2/2017: Pohjoismaiden neuvoston kansainvälinen strategia (A 1740/presidiet)

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että Pohjoismaiden neuvoston kansainvälinen strategia hyväksytään.

Sisäinen päätös 3/2017: Pohjoismainen työ rauhanvälityksen alalla (A 1698/presidiet)

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että Pohjoismaiden neuvosto järjestää yhteistyössä kansallisten ulkoasianvaliokuntien kanssa seminaarin, jonka avulla levitetään ja kerätään tietoa pohjoismaisesta työstä rauhanvälityksen alalla.

Sisäinen päätös 4/2017: Agenda 2030 (A 1730/presidiet)

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että valiokunnat jakavat keskenään vastuun tavoitteiden seuraamisesta ja Pohjoismaiden neuvoston sihteeristö varmistaa, että aihe sisällytetään vuotuisiin työsuunnitelmiin,

että valiokunnat raportoivat vuosittain työstään kestävän kehityksen tavoitteiden parissa ja raportit esitellään puheenjohtajiston joulukuun kokouksessa. Puheenjohtajisto tekee tarvittaessa seurantaan valiokuntien raporteista yhteistyöministerien tai vaihtoehtoisesti pääministerien kanssa säännöllisesti pidettävissä kokouksissa ja tuo seurantaan liittyvät asiat esille budjettiprosessin yhteydessä,

että Pohjoismaiden neuvoston kansallisia valtuuskuntia kehoitetaan jatkossa ottamaan huomioon kestävän kehityksen tavoitteet puheenjohtajakauden priorisoineista päätöksissä,

että kaikissa jäsenehdotuksista ja ministerineuvoston ehdotuksista laadittavissa mietinnöissä selvitetään, liittyykö ehdotus yhteen tai useampaan kestävän kehityksen tavoitteeseen tai alatavoitteeseen. Jos näin on, otetaan kantaa siihen, voidaanko suosituksen toteuttamisen olettaa edistävän tai hankaloittavan kyseisen tavoitteen toteutumista,

että Pohjoismaiden neuvosto edistää kestävän kehityksen tavoitteiden ottamista muiden kansainvälisten foorumien ja kansallisten parlamenttien asialistalle,

että Pohjoismaiden neuvosto tekee aloitteen pohjoismaisesta pyöreän pöydän konferenssista, jossa Pohjoismaiden parlamenttien jäsenet vaihtavat tietoa ja ajatuksia parlamenttien roolista kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa.

Sisäinen päätös 5/2017: Pohjoismaiden neuvoston viralliset työkielet (A 1685/presidiet)

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että kaikilla jäsenillä on mahdollisuus tehdä jäsenehdotuksia omalla kielellään,

että skandinaavisilla kielillä olevat pöytäkirjat käännetään suomeksi ja islanniksi,

että neuvoston sihteeristölle annetaan tehtäväksi selvittää, onko Pohjoismaiden neuvoston kokousaineistoa ja kokousrakennetta koskevia työskentelytapoja mahdollista yksinkertaistaa, ja tehdä sitä koskevia ehdotuksia,

että työjärjestystä ja työkielten aseman tulkintaa koskeva kysymys osoitetaan puheenjohtajistolle ja otetaan käsittelyyn Pohjoismaiden neuvoston 70. istunnossa Oslossa vuonna 2018.

POHJOISMAIDEN NEUVOSTON PALKINNOT 2017

Pohjoismaiden neuvosto jakaa vuosittain viisi palkintoa: kirjallisuuspalkinnon, lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinnon, elokuvapalkinnon, musiikkipalkinnon sekä ympäristöpalkinnon. Palkintojen ajatuksena on lisätä kiinnostusta Pohjoismaiseen kulttuuriyhteyteen sekä ympäristöyhteistyöhön, sekä antaa tunnustusta kulttuurin ja ympäristöyhteistyön aloilla tehdyistä saavutuksista. Palkinnot ovat suuruudeltaan 350 000 Tanskan kruunua eli noin 47 000 euroa ja ne jaetaan neuvoston vuotuisen istunnon yhteydessä. Kertomusvuonna palkintojensaajat julkaistiin ja palkinnot jaettiin Finlandia-talolla 1. marraskuuta. Suomalaiset ehdokkaat voittivat palkinnoista kolme.

Kirjallisuuspalkinto myönnettiin tanskalaiselle Kirsten Thorupille teoksestaan *Erindring om kærligheden* ('Muisto rakkaudesta'). Palkinnon perusteluissa kirjan todetaan olevan "*pikimusta ja viisas romaani. Se naaraa syvyyksiä – yhteisiä syvänteitämme – tavalla, johon vain kunnon kirjallisuus kykenee*". Suomesta kirjallisuuspalkinnon saajaksi oli ehdolla Laura Lindstedt romaanilla *Oneiron* sekä Tomas Mikael Bäck runokokoelmalla *De tysta gatorna*.

Elokuvapalkinto meni suomalaiselokuvalle *Tyttö nimeltä Varpu*, ja sen ohjaaja-käsikirjoittajalle Selma Vilhuselle, sekä tuottajille Kaarle Aholle ja Kai Nordbergille. Palkinnon perusteluissa elokuvan keuhuttiin onnistuneen "*kuvaamaan suuria, keskeisimpiä tunteita hyvin pienin elein. (...) Kiltti tyttö Varpu harhailee maailmassa, jossa roolihahmot saavat luvan olla oikeita ihmisiä hyvine ja huonoine puolineen ja jossa ympäristö toimii kullassa nousematta missään vaiheessa itse teemaksi. Tyttö nimeltä Varpu -elokuva sisältää puhdasta energiaa ja elokuvallista suuruutta*"

Musiikkipalkinnon sai suomalaisehdokas, kapellimestari Susanna Mälkki. Perusteluissa palkinnonsaajan todetaan olevan "*sekä klassisen musiikin että nykymusiikin monipuolinen ja omistautunut maestro, joka on rakentanut omanlaisensa polun klassisen musiikin maailmassa. Hän lukeutuu maailman kapellimestarien ehdottomaan eliittiin*". Suomen ehdokkaana oli myös pianisti Iiro Rantala.

Ympäristöpalkinnon teemana oli tänä vuonna innovaatiot, jotka edistävät siirtymistä kohti jätteenöntä yhteiskuntaa. Palkinto myönnettiin suomalaiselle RePackille, joka on kehittänyt kierrätettävän ja käytännöllisen kuljetuspakkauksen ja sen palautusjärjestelmän. Suomesta oli ehdolla myös Rec Alkaline Oy.

Lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinto annettiin edesmenneelle ruotsalaiskirjailijalle Ulf Starkille ja suomalaiskuvittaja Linda Bondestamille heidän kirjastaan *Djur som ingen sett utom vi* ('Ennen näkymättömiä eläimiä'). Palkintolautakunta teoksen olevan "*pohjoismaista yhteistyötä parhaimmillaan (...) Teksteistä punoutuu kirjallinen testamentti, joka samalla suuntaa eteenpäin avarakatseisuudellaan. Tummanpunaisia tai vaivaita ja syvän sinivihreitä metsiä, meriä ja vuoria esittävät Linda Bondestamin kuvat kielivät taiteilijasta, joka ylittää itsensä kirja toisensa jälkeen*". Suomesta oli ehdolla kaksi teosta, Minna Lindebergin ja Jenny Lucanderin *Vildare, värre, Smilodon* sekä Inka Nousiaisen ja Satu Kettusen *Yökirja*.

POHJOISMAIDEN NEUVOSTO

Pohjoismaiden neuvosto perustettiin vuonna 1952. Neuvostossa on yhteensä 87 valittua jäsentä Suomesta, Ruotsista, Norjasta, Tanskasta ja Islannista sekä Ahvenanmaalta, Färsaarilta ja Grönlannista. Jäsenet jakaantuvat puheenjohtajistoon ja neljään valiokuntaan. Neuvoston puheenjohtajuus kiertää maiden välillä, ja varsinainen istunto pidetään maassa, jolla puheenjohtajuus kulloinkin on. Neuvoston tekemät päätökset lähetetään Pohjoismaiden ministerineuvostolle ja Pohjoismaiden hallituksille, jotka päättävät niiden toteuttamisesta.

Puheenjohtajisto

Yleiset poliittiset ja hallinnolliset kysymykset, budjetti, ulko- ja turvallisuuspoliittiset kysymykset (mukaan lukien kansalaisten turvallisuus, kehitys- apupolitiikka, lähialuepolitiikka sekä arktisen alueen politiikka). Toimii yleiskokouksena istuntojen välillä. Johtaa neuvoston työtä, vastaa työn koordinoimisesta yhteistyössä parlamenttien ja kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Osaaminen- ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta

Tutkimus ja koulutus, perus- ja toisen asteen koulutus sekä aikuiskoulutus, vapaa sivistystyö ja kansalaisyhteiskunta, urheilu, kielet, elokuva ja media, yleinen ja monimuotoinen taide ja kulttuuri, lasten- ja nuortenkulttuuri.

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta

Sosiaali- ja terveyspolitiikka, tasa-arvokysymykset, kansalaisoikeudet ja demokratia, ihmisoikeudet, rikollisuus, maahanmuutto ja pakolaiset, perheksymykset, lapset ja nuoret, huumeet, alkoholi ja väärinkäyttö, rakennus- ja asuntopolitiikka.

Kestävä Pohjola -valiokunta

Ympäristön- ja luonnonsuojelu, ulkoilu, luonnonvarat, kuluttajaoikeudet, kalastuksen hallinnointi, maatalouspolitiikka, elintarvikkeet, atomiturvallisuus, biologinen monimuotoisuus ja kestävyys.

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta

Finansi- ja talouspolitiikka, elinkeino, kauppa ja teollisuus, vapaa liikkuvuus ja rajaestetyö, liikenne ja liikenneturvallisuus, energia, työmarkkinat ja työympäristö, alue- ja rakennepolitiikka, viestintä ja IT.

Tarkastuskomitea

Tarkastuskomitean tehtäviin kuuluu pohjoismaisin varoin rahoitettavan toiminnan parlamentaarinen valvonta

Vaalikomitea

Vaalikomitea valmistelee istunnossa toimitettavat vaalit.

Pohjoismaiden neuvoston puolueeryhmät

Vuodesta 1973 lähtien Pohjoismaiden neuvoston jäsenet ovat voineet muodostaa puolueeryhmiä. Puolueeryhmässä tulee olla vähintään neljä jäsentä, joiden tulee edustaa vähintään kahta eri Pohjoismaata. Tästä johtuen neuvostossa on myös useita jäseniä, jotka eivät kuulu mihinkään rekisteröityyn pohjoismaiseen puolueeryhmään. Puheenjohtajisto päättää puolueeryhmien rekisteröintiä koskevista säännöistä.

Pohjoismaiden neuvostossa on viisi puolueeryhmää:

- Sosiaalidemokraattinen ryhmä
- Keskiryhmä
- Konservatiivinen ryhmä
- Pohjoismaiden vihreä vasemmisto
- Vapaa Pohjola

Pohjoismainen hyöty

on keskeinen periaate pohjoismaisessa yhteistyössä. Sen lähtökohtana on:

- yhteisillä ratkaisuilla saatu huomattava myönteinen vaikutus verrattuna saman hankkeen toteuttamiseen kansallisesti, ”yhdessä olemme vahvempia kuin kukin erikseen”

-pohjoismaisen yhteenkuuluvuuden näkyvöittäminen ja vahvistaminen

-pohjoismaisen osaamisen ja kilpailukyvyyn parantaminen

-Pohjoismaiden kansainvälisten vaikutusmahdollisuuksien vahvistaminen